Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 33 (1579) ГОД XXXI БЕЛАСТОК 17 ЖНІЎНЯ 1986 г. ЦАНА 10 зл.

На сцэне — „Бонда".

Карэспандэнцыя з Мінска

РОК-КЛУБ „НЯМІГА" ЗАЯЎКА НА ЖЫЦЦЁ

Не дзіва, што адчуванне аптымізму прыходзіць менавіта тады, калі ідэі, якія лунаюць у паветры, набываюць сваё рэчаіснае ўвасабленне. У сёлетнія Першамайскія святы такая радасная падзея адбылася і для маладых аматараў музыкі ў Савецкай Беларусі: 30 красавіка — 1 мая пад эгідай Маладзёжнага цэнтра пры ЦК ЛКСМБ у Палацы культуры чыгуначнікаў адбылося афіцыйнае адкрыццё рок-клуба „Няміга".

Што датычыць самой ідэі стварэння рок-клуба ў беларускай сталіцы, то яна сапраўды з'явілася даўно і выкліканая была неабходнасцю арганізаванае самадзейнай музычнай творчасці моладзі, выхавання ў маладых музыкантаў гэтага папулярнага кірунку добрых густаў, свядомае творчае пазіцыі.

Дагэтуль клубныя групы ўдзельнічалі ў музычным аздабленні свята аўтарскае песні „Давайце ўсклікаць". запісваліся

(Працяг на стар. 2)

МІХАЛОЎСКІ СКР

Жніво — найважнейшы час у сельскай гаспадарцы. Сабраць збожжа без затрат, даставіць яго ў дзяржаўныя элеватары — галоўная задача ў гэтым часе для кааператываў сельскагаспадарчых гурткоў (СКР). Каб з ёю справіцца, неабходна было належна падрыхтавацца, салідна папрацаваць кожнаму эсказраўцу, каб сельскагаспадарчая тэхніка служыла надзейна, без перабояў.

Міхалоўскі СКР здаў добра экзамен у гэтай вельмі важнай кампаніі. 13 камбайнаў, 24 снопавязалкі, патрэбная колькасць грузавікоў і трактараў спачатку адправілася ў ваколіцы Юшкавага Груда, на слабейшыя, лягчэйшыя землі, дзе збожжа найхутчэй даспела. Праўда, жніво там было беспраблемнае, амаль што без перашкод. Пагода спрыяла, нівы не былі паваленыя, нявылегшыя, але, на жаль, не буйныя, значна слабейшыя, як у мінулым годзе. Там нідзе плён не перавысіў 22 цэнтнераў з аднаго гектара, а былі і такія палеткі, з якіх і па 10 цэнтнераў не намалочвалася. Нізкі ўраджай не перасільваў ні камбайнаў, ні снопавязалак. Ад камбайнаў збожжа СКРаўскія грузавікі і трактары з прычэпамі адразу адвозілі ў Беластоцкае збожжавае прадпрыемства (ПЗЗ). З саломай таксама адразу рабілі парадак. Яна прасавалася (цюкавалася) у „балёты" — аўсяная на пашу, жытняя на падсцілку. Плён збожжа быў значна вышэйшы ў ваколіцах Казімерова, на больш ураджайных землях і адначасова цяжэйшых. Там пазней пачалося жніво і намалочвалі па 28 і больш цэнтнераў збожжа з аднаго гектара.

І сяляне, і працаўнікі СКР у жніво працавалі многа, працавалі цяжка, з пачуццём адказнасці. І то ўсе: і камбайнёры, і трактарысты, і механікі, і кіраўнічыя працаўнікі СКРу. Хутка ліквідавалі аварыі машын, не дапускалі да іх прастояў, адчувалася належная арганізацыя і дысцыплінаванасць у працы.

Сяляне былі задаволены з працы СКРу ў жніво. Гэтае задавальненне пабольшана тым, што Міхалоўскі СКР патрабуе ніжэйшую аплату ў параўнанні з іншымі, напрыклад, з СКРам у Пасвентным у Беластоцкім ваяводстве. За адну гадзіну жніва камбайнам „Бізон" у Міхалове плоцяць 5.000 зл., у Пасвентным 5500 зл., за снопавязалку ў Міхалове — 1600 зл., у Пасвентным — 1900 зл., за касілку адпаведна — 1500 зл. і 1300 зл., за рассяванне вапны — 1250 зл. і 1400 зл., і таксама за іншыя паслугі.

Рада СКРу ў Міхалове намагаецца, каб цэны за паслугі не былі завышаныя, бо і так яны не малыя.

Ваяводскі саюз гурткоў і сельскагаспадарчых арганізацый у сваім пісьме ад 15 мая б.г. да Міхалоўскага СКРу звяртаў яму ўвагу на гэтыя ніжэйшыя аплаты, аднак рада СКРу ўтрымала ў моцы сваю пастанову і не павысіла цэнаў за паслугі. А гэтых паслуг тут выконваецца шмат, у тым ліку і спецыялістычных, такіх як хімічная апрацоўка пасеваў супраць пустазелля і шкодных насякомых, сіласаванне, параванне бульбы і іншыя.

Міхалоўскі СКР мае сваё рамонтна-вытворчае прадпрыемства, спецыялісты якога выконваюць шмат нетыповых работ, уключна з кавальскімі, вулканізацыйнымі, мантажам рухавікоў і г.д. Пасляхова працуюць 5 пунктаў паслуг у паасобных вёсках. Напрыклад, у Багнюках такі пункт вырабляе чаранкі да рыдлёвак і іншыя драўляныя вырабы і з гэтага ёсць значны даход.

СКР пашырыў сваю кааперацыю. Ад некаторага часу выконвае ён у сваім прадпрыемстве два віды дэталяў для Варшаўскага прадпрыемства імя Варынскага. У бягучым годзе плануецца там выпрадукаваць гэтых дэталяў на 15 мільёнаў злотых. Добра наладжана супрацоўніцтва з раённым дарожным аддзелам пры пабудове і рамонце дарог. І гэта таксама СКРу аплочваецца.

Апрача таго СКР шмат увагі прысвячае рамонтам палявых

(Працяг на стар. 5)

СВЯТА Ў ГАРАДКУ

Напярэдадні свята Адраджэння Польшчы адбыўся ў Гарадку ўрачысты мітынг жыхароў Гарадоцкай гміны. Фэстын праходзіў у „зялёнай святліцы" ва ўрочышчы Борык.

Прыбыўшых на ўрачыстасць гасцей з Бераставіцкага раёна Беларускай ССР, членаў грамадскіх арганізацый і дзяцей, жанчын, моладзь і сялян прывітала Тамара Бурачэўская. якая вяла мітынг. Ва ўрачыстасці ўдзельнічаў прадстаўнік ВК ПАРП, намеснік кіраўніка раённага асяродка партыйнай працы Аляксандр Бура, І сакратар ГК ПАРП Юрый Цыванюк, старшыня ГРН у Гарадку Юрый Кандрусік, старшыня Гміннай рады ПРОН Юрый Матысюк, начальнік гміны Яўген Паплаўскі, старшыня гміннага гуртка ЗБоВіД Юрый Налівайка.

Пастановай Рады Дзяржавы ПНР адзначаны: Залатым Крыжам Заслугі — Ніна Сяверын, кіраўнік УСЦ; Сярэбраным Крыжам Заслугі — Рыгор Рагацэвіч, селянін з вёскі Залукі.

Медалём „За ўдзел у абароне народнай улады" адзначаны Аляксандр Лісоўскі з Валілаў і Іосіф Велічка з Гарадка, медалём „За ўдзел у абароннай вайне 1939 г." — Ян Буслоўскі і Юльян Лаўрыновіч са станцыі Валілы, Ян Высоцкі з Боркаў, Вікенцій Скрабчынскі з Нарэй-

(Працяг на стар. 4)

АБ ЧЫМ МАРЫШ, ЧАЛАВЕЧА?

— Якія сёння твае мары, тут і цяпер? — спыталася некалькі гадоў таму назад мая даўганогая чарнявая супрацоўніца.

Я анямеў ад гэтага пытання, таму што апошні раз аб сваіх марах гаварыў больш-менш дваццаць год таму назад. Памятаю, як на некалькі тыдняў перад выпускным экзаменам марыў з сябрамі аб будучыні без праблемаў, аб сваім доміку, прыгожым як у казцы, аб свеце, заваёваным намі маладымі. Ужо праз некалькі дзён, атрымаўшы атэстат сталасці, мелі мы ўвайсці ў свет дарослай грамадскасці.

І, фактычна, калі пачыналася дарослае жыццё, пастаянна не было калі марыць. Не кажу, што дзеянне выпаўняла ўсё маё жыццё, але марыць чалавек не марыў. Рэчаіснасць была наогул адназначная, не было ў ёй месца на мары. А калі ўжо чалавек старэе, калі ўжо ведае, што, дзе, калі, або яму здаецца, што гэта ведае — на мары месца зусім няма.

І таму, калі чарнавокая вясенняй, сонечнай парой запытала мяне аб маіх марах, я анямеў і зрабілася мне сумна, бо ўявіў сабе, што мары характэрны маладосці. Стала мне зусім сумна, што ад апошніх маіх мараў гады гэтак хутка праляцелі, і ў іх на мары не было месца, і што пастарэў я на цэлае пакаленне, якое незаўважальна вырасла і марыць аб чымсьці так, як я, як мы калісьці.

З той другой маладосцю штосьці там ёсць. Не, не таму, што пачаў я марыць. Але таму што і раз хтосьці ўяўляе маю наіўнасць. Каб сабе не ведаў, сказаў бы, што гэта прыкмета мараў, але гэта не так. Я проста таму, што стаўляю пытанні ва ўмоўным ладзе: „Што было б, калі б?"

Ну, напрыклад, як выглядалі б нашыя беларускія справы, калі б не было праблемаў з навучаннем беларускай беларускай мове ў школах, або калі ўедзеш у Беласточчыну, будзе відна па беларускіх прызнаках, што жывуць тут беларусы, або калі хочаш напісаць кніжку, якую за некалькі месяцаў выдавецтва выдасць, а чытач купіць, сядзеш і пішаш.

І што выходзіць? Выходзіць на тое, што на хвіліну забываеш аб акружаючым цябе свеце і — марыш. А калі яшчэ так на хвіліну, пераездам, убяжыш у рэдакцыю „Нівы", калі спадзяешся, што тут падтрымаюць твае мары. Не не тое што падтрымаюць, а проста перакажуць штосьці канкрэтнае пра беларускую рэчаіснасць.

Але ж не! Няма так, каб было ўсё добра...

І гэтага добрага нямнога, хоць цешыць тое, што народ прагна слухаў беларускую песню ў аглядзе „Беларуская песня 86". Можна ісці, як гаворыцца, за ўдарам і паказаць калектывы ў іншых гарадах Беласточчыны. Ведаю, арганізацыйныя цяжкасці з гэтым вялікія, але эфекты ў развіцці свядомасці таксама важныя. Беларус мусіць пабачыць, што існуе БГКТ і што яно з'яўляецца яго арганізацыяй, а да гэтага патрэбны масавыя імпрэзы. І так, здаецца, што я зноў пачынаю марыць... І падумаць толькі, што ўсё пачалося ад аднаго пытання: „Аб чым марыш, чалавеча?"

Міхась Махнацкі

(Працяг са стар. 1)

РОК-КЛУБ „НЯМІГА"

ЗАЯЎКА НА ЖЫЦЦЁ

на тэлебачанні, прымалі ўдзел у імпрэзе „Гумарына" і г.д. І менавіта творчая актыўнасць, якая дазволіла прадэманстраваць наяўныя патэнцыялы, прывяла тады яшчэ эфемерную суполку самадзейных рок-гуртаў да магчымасці афіцыйнага адкрыцця. Гэтай падзеі быў прысвечаны гэтак званы музычны трыпціх у стылі рок „Тры колеры".

„Уводзіны" адкрыў старшыня савета Маладзёжнага цэнтра, інструктар аддзела культуры ЦК ЛКСМБ Васіль Астроўскі, які, у прыватнасці, сказаў:

— З гэтага дня пачынае актыўна працаваць рок-клуб „Няміга". У сённяшнім прадстаўленні прымуць удзел толькі тры калектывы гэтага клуба — групы „Мінск", „Магістрат", „Бонда", але наперадзе вас чакае яшчэ нямала цікавых сустрэчаў: канцэртаў-знаёмстваў, вечароў, фестываляў. Калі вас цікавіць рок-музыка і, тым больш, калі вы самі нешта спрабуеце рабіць у ёй — прыходзьце ў „Нямігу", і вам дапамогуць ператтварыць бяздумнае захапленне ў асэнсавую творчасць. А цяпер пазнаёмцеся, калі ласка, з тым, што можа прапанаваць клуб ужо сёння. Спадзяюся, вы не будзеце занадта прадузятымі суддзямі, разумеючы, як няпроста падрыхтаваць канцэртную праграму самадзейным артыстам, якія валодаюць, скажам шчыра, не найлепшым камплектам канцэртнае апаратуры. Гэта першы крок рок-клуба „Няміга". Які ён будзе мець працяг — пакажа час.

Выйсце першага ўдзельніка праграмы — групы „Мінск" — адразу азнаменавалася, на жаль, тэхнічным збоем — адключыўся гітарны канал. Аднак публіка сапраўды аказалася непрадузятай і першую інструментальную п'есу, якую выканаў „Мінск" пасля хуткага рамонту, сустрэла ажыўленымі апладысментамі.

Выступае група „Магістрат".

Што датычыць асабістых характарыстык групы, то гэта калектыў больш схільны да папулярных музычных формаў, у якіх, аднак, з высокім прафесіянальным густам выкарыстоўваюцца элементы джаза (вакальныя імправізацыі), рока. Музыку пішуць кіраўнік ансамбля Яўген Хаменка (нядрэнны, дарэчы, і як вакаліст), і гітарыст Леанід Бяляеў. У канцэрце гучалі песні на вершы як вядомых беларускіх паэтаў (Генадзя Бураўніка, Таццяны Дзмітрусёвай), так і на свае тэксты. Асабліва хацелася б адзначыць вакалістку Юлію Скараход, аб якой усе прысутныя спецыялісты (а былі на канцэрце музычныя крытыкі з Беларускага радыё, часопіса „Мастацтва Беларусі", іншых выданняў) аднадушна заўважылі, што голасам яна валодае цудоўна.

Другой прадстаўляла сваю праграму хэвіметалёвая група „Магістрат". Калектыў гэты, дарэчы, карыстаецца ўжо даволі прыкметнай, як кажуць, „дваровай славай", дзякуючы чаму яго сустрэлі асабліва бурна. Аднак менавіта пасля прыходу ў рок-клуб „Няміга", пасля шчырых і ўдумлівых размоў са спецыялістамі, пачаўся асэнсавы творчы працэс, пачала фарміравацца свядомая мастацкая пазіцыя, якая выклікала больш трывалую зацікаўленасць калектывам. Хлопцы, якім яшчэ 17-20 гадоў (і яны ганарацца, што іх „Магістрат" — самая маладая рок-група ў Мінску) зараз ужо неахвотна ўспамінаюць пры выпадку свае бессэнсоўныя назіранні, як „на ўсходнім кірмашы прадаецца галава", ці накшталт таго, і на суд публікі цяпер вынеслі выключна новую праграму, напісаную на ўзоры сапраўднае паэзіі. Асабліва хацелася б адзначыць кампазіцыі „Апошні дзень лянотны" на вершы Сяргея Дубаўца, „Фасфарычнае святло" на вершы Алеся Усені, „Мірскі замак" на вершы Алега Мінкіна і іншыя, напісаныя музыкантамі калектыву і вельмі актуальныя.

У групы „Бонда" стыль музыкі тут — жорсткая новая хваля. Трэба толькі дадаць, што творчы рост калектыву назіраецца наяўна. Напрыклад, новую песню „Слуцкая брама" можна з поўным правам назваць узорам добрае музычнае публіцыстыкі. У песні ёсць актуальная тэма (спадчына Бацькаўшчыны і нашыя адносіны да яе), знойдзены пераканаўчыя сродкі яе ўвасаблення (як паэтычныя, так і музычныя), адчуваецца бескампрамісная творчая пазіцыя („Слуцкая брама — я твой вартаўнік").

Пасля канцэрта адбылося нешта накшталт невялікае прэс-канферэнцыі, толькі на ёй не

(Працяг на стар. 5)

НА ЗАХАДЗЕ БЕЗ ПЕРАМЕН

АХІЛЕСАВА ПЯТА „НЕВІДЗІМКІ"

Сёння мы перадрукоўваем у скарачэнні артыкул з журнала „Ньюсуік" (ЗША), у якім расказваецца аб новым дзейнічы ваенна-прамысловага комплексу ЗША — знішчальніку — „невідзімцы".

Знішчальнік Ф-19 „Сцелс" — баявы самалёт, настолькі сакрэтны, што ваенныя не прызнаюць нават самага факта яго існавання, — разбіўся ў Каліфорніі ў нацыянальным парку. Пілот загінуў. Ваенныя адразу ж адрэзалі ад знешняга свету 50 квадратных міль навокал месца аварыі.

Гэты знішчальнік быў ахутаны заслонай яшчэ большай сакрэтнасці, чым нават бамбардзіроўшчык — „невідзімка". Як лічаць, цэлая эскадрылля — звыш 72 самалётаў — ужо базіруецца на сакрэтнай базе ВПС, створанай на месцы старога аэрадрома паблізу Танопы, штат Невада. Ваенныя прыступілі да працы над знішчальнікам у 1974 годзе ў рамках праекта пад кодавай назвай „Хэўблю". Дасцедны ўзор зрабіў палёт у пачатку 1977 года. Мінімум два Ф-19 разбіліся пачынаючы ад 1979 года.

Самымі сакрэтнымі ў Ф-19 з'яўляюцца яго канфігурацыя і абшыўка. Самалёт павінен быць амаль няўразлівы для РЛС (радыялакацыйных станцый) праціўніка — эфект, які выклікае матэрыял, з якога зроблена абшыўка самалёта. Сакрэтная тэхналогія дазваляе зрабіць абшыўку без швоў, выступаў і мікратрэшчын, якія магла б выявіць РЛС.

Каб зрабіць самалёт яшчэ менш уразлівым для РЛС, плоскасці Ф-19 закруглены, а замест звычайнай хвастовай часткі — два невялікіх стабілізатары, нахіленыя адзін да другога. З-за гэтай канфігурацыі знішчальнік цяжка лятаць. З пункту гледжання аэрадынамікі самалёт настолькі няўстойлівы, што для ўтрымання яго ў патрэбным становішчы патрэбна размясціць на борце магутны камп'ютэр, дзеля сталай карэкціроўкі. Найменшая непаладка ў электроніцы — і Ф-19 выходзіць з-пад кантролю. Магчыма, менавіта гэта было прычынай аварыі ў Каліфорніі, зрэшты, не выключана таксама, што разваліўся адзін з рухавікоў.

Урад не можа ісці на рызыка і зноў адкрыць зазначаны лясны масіў, пакуль не будуць сабраны ўсе раскіданыя па зямлі абломкі разбіўшагася самалёта, а гэта можа аказацца проста немагчымым на так перасечанай мясцовасці. У выніку Пентагон вырашае пытанне: ці не закрыць гэты раён навечна?

ПРЫСУТНАСЦЬ

студэнцкая старонка

НАША КУПАЛЛЕ

„Да найбольш паэтычных перажыткаў даўняй веры прадзедаў нашых належыць Купалле. Гэта свята сонца, свята разросту жыцця, паўнаты сіл прыроды, каторая дайшоўшы ў гэтым часе свайго найвышэйшага развіцця, хутка пачне выдаваць плады, пачне радзіць. (...) Ноч на Купалле авеяна паэзіяй, дзівам, і спаць у гэту ноч лічыцца грэхам. Таму, як шырокая наша зямля, у гэту ночку людзі не спяць: адны ідуць спраўляць ігрышчы, другія грошы шукаць, трэція пільнуюць у нетры лясной, куды голас пеўня не далятае, агністай папаратняй кветкі. Як у мове ды песні, так і абычаях народу адбіваецца яго душа, яго культурны дабытак, і дзеля гэтага святкаванне Купалы нам, беларусам, трэба берагчы, і святкуючы, трымацца ўсіх устаноўленых вякамі абычаяў...“

„Наша Ніва“ з 1911 года.

А што ў сапраўднасці здарылася ноччу з 28-29 чэрвеня сёлета над рэчкаю ў Супраслі?

Прыкладам мінулых, даўніх гадоў, беларускія студэнты, хаця ўпершыню ў сучаснай Польшчы, сабраліся, каб святкаваць Купалле. А між іншым з тае прычыны, што гэта была першая такая імпрэза студэнтаў, можна сказаць, дэбютанцкая, мела больш эмацыянальны, спантанны, чымсьці запланаваны ход. І вельмі добра, як потым выявілася. Зусім нечакана, гэты ж спантанны характар стаўся пачаткам натуральнага, без штучных накіраванняў, адраджэння аднаго з беларускіх гістарычных святаў. Але вернемся да самога мерапрыемства.

Вечарам 28 чэрвеня моладзь ды запрошаныя госці з'ехаліся ў Супрасль, карыстаючы з гасціннасці інжынера Ю. Латышонка.

Тут, на беразе рэчкі, расклалі аграмаднае вогнішча, пры якім спраўлялі ігрышчы, цэлую, бо аж да белага дня світанку, ноч. Найперш юнакі нашыя, спрадвечным звычаем, ачысціліся ад грахоў, выкупаўшыся ў рэчцы, а дзяўчаты ў міжчасе звівалі прыгожыя вянкі.

Сама ўрачыстасць пачалася песняй „Купалінка“, якую заспявалі хорам усе прысутныя. Я, у сваю чаргу, абапіраючыся на беларускай прэсе пачатку нашага стагоддзя, праінфармаваў грамаду ўдзельнікаў аб вытоках, карэннях і сённяшняй ролі гэтага свята для нас, беларусаў. Юры Латышонак расказаў пра святаянскую ноч у гістарычным сэрцы Беларусі — Віленшчыне ў даваенныя часы. Гэтаму рэгіёну Беларусі характэрна масавасць купальскіх вогнішчаў. У той час Купалле прыняло там нацыянальны беларускі характар. Цікава, надта ж інтрыгуюча, гаварыў Сакрат Яновіч, які закрануў справу ўздзеяння купальскага матыву на паўстанне многіх літаратурных твораў. З ягонай гутаркі даведаліся мы пра „дзівы“, якія дзеюцца ў гэту ноч, што дарэчы не асталося без уплыву на далейшы ход нашай імпрэзы. Шкада крыху, што не ўсе яшчэ поўнасцю паверылі ў магутнасць правой купальскай ночы.

І недзе пад поўнач нашы студэнткі пачалі пускаць на ваду вянкі. Кожны з іх меў у сярэдзіне запаленую свечку, што не толькі ўпрыгожвала рытуал, але перш за ўсё дапамагло хлопцам атаясаміць вянок з ад-

(Працяг на стар. 11)

ПОШТА

ПАВАЖАНЫЯ СЯБРЫ З „ПРЫСУТНАСЦІ“!

У артыкуле Ю. Ляшчынскага „З другога боку“ („Ніва“ ад 15.6. 86 г.) гаворыцца, што Аб'яднанне польскіх студэнтаў (ЗСП) „пачало паслядоўна выракацца свайго беларускага дзіцяці“ (гэта значыць: Рады культуры беларускіх студэнтаў), бо быццам бы ў ЗСП цяпер гэтак многа членаў, што беларусы сталі непатрэбнымі. Былі яны патрэбныя толькі ў гадах 1980-82, калі ЗСП патрабавала як найбольш членаў.

Але гэта не так. Беларусаў у ЗСП не так і многа было, каб яны ўплывалі на лічбовы стан арганізацыі ў тыя гады. А ЗСП цяпер не такая ўжо моцная, каб магла зракацца беларускіх студэнтаў. Справа ў чым іншым. Проста не ведаць вас, маладыя-збунтаваныя, у гэтым ЗСП! Не прымаеце вы ўдзелу ў пасяджэннях яго ўладаў, а калі хтонебудзь з Вас і бывае на іх, то не адзываецца і словам пра беларускія справы. Не ўмееце вы або не хочаце на гэтым форуме „гадзіць“ для дабра беларускае справы і толькі ў гэтым прычына такога стану рэчаў, які ёсць. Такая ацэнка дадзена Вам людзьмі з уладаў ЗСП.

Я не мушу вам прыпамінаць, што ўтварэнне Рады культуры студэнтаў нацыянальных меншасцей дабіўся студэнт-украінец, які быў ва ўладах ЗСП. Але ён не саромеўся і не баяўся выступаць з гэтай справай на розных форумах. А вы што?

І перастаньце рабіць нейкія, сама менш непаважныя, намяканні на дзейнасць А. Барскага

(Працяг на стар. 5)

ХРОНІКА

СВОЕАСАБЛІВАСЦІ РЭЙДУ „БАЦЬКАЎШЧЫНА-3“

1. Спявалі на два галасы.

Першую страфу песні „Дарма, Ясю, ходзіш“ супольным жаночым хорам спявалі нашым юнакам дзяўчаты, а апошнюю наадварот — хлопцы дзяўчатам. А вось яно:

Дарма, Ясю, ходзіш,
дарма ножкі б'еш —
не пайду за цебе,
бо ты водку п'еш.

На гэта хлопцы згодна адказвалі: „Досыць!“. Адначасна, дапаўняючы гэта адмысловым жэстам рук, затым спявалі апошнюю страфу:

Шлюбуй, Кася, шлюбуй,
хай Бог памагае,
А мне, маладому,
вырасце другая!“

Пасля таго, сумным, амаль адчайным, зніжаным голасам дзяўчаты заяўлялі: „Ну, так... Ну, так...“

2. Медыцынская апека.

Сярод удзельнікаў рэйду было ажж... трох лекараў: Эва Матысюк — студэнтка медыцыны ў Кіеве, Гося Мушынская — студэнтка медыцыны ў Беластоку ды славуты Багдан Сіманенка, які свае лекарскія веды абапірае на народнай мудрасці! І нічога дзіўнага, што, менавіта, пераважная большасць удзельнікаў рэйду звярталася да яго за парадай. На ўсе хваробы-болі наш „ардынатар“ меў адзін толькі рэцэпт, вельмі просты, але як жа ж дзейсны...

3. „Хіт“ Бацькаўшчына 3.

Песня „Цячэ вада ў ярок“ адназначна сталася нечаканым музычным „гваздом“ рэйду. Крыху меншай, але ўсё-такі аграмаднай папулярнасцю карысталіся: „Люблю я Гайнаўшчыну нашу“, „У гушчарах“ ды „Ой, пайду я, выйду“. Душою спявак эмацыянальна былі Міраслаў Пякарскі (папулярна званы „Пекарам“) ды Лёнік Тарасэвіч (ён узначальваў „рытмічную секцыю“).

4. Каралеўствы і іхнія ўлады.

Справай вядомай здаўна ўсім з'яўляецца факт паралельнага існавання двух „царстваў“: БГКТ — гэта адно царстве, а „Ніва“ — другое. Аднак ад нейкага часу існуе і трэцяе, мо не аж такое вялікае, не аж такое самастойнае, крыху васальнае, але ўсё ж — „царстве“. Гэтым трэцім „царствіем“ ёсць „Прысутнасць“ — папулярная марыянетка „Нівы“. Падчас рэйду „Бацькаўшчына-3“ наступіла, як жа ж нечаканая змена ўладара „Прысутнасці“. Пасля „добраахвотнай“ адмовы ад „каралеўскага“ трона Юркі Ляшчынскага на пасад верхаводны быў узведзены Мікола Ваўранюк. Ну так, маем двух Мікалаяў-цароў, значыць, адгэтуль паўсюдна запануе „Мікалаеўшчына“. Крый Пане Божа!..

Юрка Ляшчынскі

ПРЫСУТНАСЦЬ
студэнцкая старонка

Падзяка

Арганізатары і ўдзельнікі рэйда „Бацькаўшчына-3“ дзякуюць усім тым, хто дапамог арганізаваць ды правесці яго. У прыватнасці дзякуем: А. Іванюку, дырэктару, ды настаўнікам Гайнаўскага беларускага ліцэя за тое, між іншым, што яны не пабаяліся і не пасароміліся ўпусціць беларускіх студэнтаў у сваю школу; працаўнікам Нараўчанскага ГОКу за магчымасць карыстання з залы таго ж ГОКу на начлег; Слаўку Міткоўскаму ды Эве Матысюк за гасціну ў Луцэ; Раману Шыманюку і Юрку Баброўскаму за гасціну і начлег у Семяноўцы; беларускаму актыву ў Міхалове — Яўгену Паплаўскаму, Яўгену Азяблу і працаўнікам гастраноміі „Незабудка“; дырэктару Дома культуры імя К. Каліноўскага Т. Бурачэўскай, Юрку Налівайку ды моладзі з Гарадка за перапоўнены ветлівасцю і сардэчнасцю прыём; святарам у Новай Волі і Міхалове за паказанне царкваў; дакладчыкам; тэатру „Парнас“; старшыні варшаўскай РК СНБ П. Багроўскаму за дапамогу ў арганізацыі мерапрыемства ды ўсім тым людзям добрае волі, якія стварылі нам клімат сардэчнасці, дапамагалі па меры сваіх магчымасцей. За гэта вам усім шчырае беларускае дзякуй!

„Бацькаўшчына-3“ сярод палёў з каласістай збажыной каля Міхалова. Фота Л. Тарасэвіча

Народнае святкаванне ў Чыжах

З самай раніцы ў нядзелю 20 ліпеня г.г. у Чыжах на Гайнаўшчыне адчуваўся святочны настрой. Каля мясцовага клуба ўпрыгожаная „зялёная святліца" чакала ўдзельнікаў беларускага фэстына (народнае святкаванне — здаецца мне, будзе лепшай назвай для бэгэкатоўскіх фэстынаў) у гонар 30-годдзя БГКТ і „Нівы".

„Свята Народнай Польшчы — гэта таксама і свята беларусаў, якія ад вякоў жывуць на гэтай зямлі", — сказаў у сваёй прамове старшыня ГП БГКТ др Аляксандр Баршчэўскі. Падкрэсліў ён вялікае заангажаванне беларускага насельніцтва ў змаганні за народную ўладу і яе ўмацаванне ў нашай краіне. А. Баршчэўскі прадставіў найбольш істотныя справы, звязаныя з жыццём беларусаў у Народнай Польшчы. Затым выступалі прадстаўнікі грамадска-палітычных улад Чыжоўскай гміны. Падчас урачыстасці многія жыхары гміны былі адзначаны дзяржаўнымі ўзнагародамі.

У мастацкай частцы выступілі добра вядомыя беларускія калектывы з Дубін, Тынявіч і Рыбалаў. Распачалі любімыя многалюднай публікі — вакальна-інструментальны калектыў з Дубін на чале з Пятром Скепкам. На гэты раз Пятро прывёз яшчэ з сабой 6 дзяўчат — новы вакальны калектыў на нашай культурнай ніве, які ўжо паспяхова прымаў удзел у міжшкольным аглядзе „Беларуская песня-86". Калектыў гэты працуе пры Гмінным асяродку культуры ў Дубінах.

„Адведкі" „Тыневічанак" паказалі, што фальклорныя сцэнічныя пастаноўкі таксама вельмі падабаюцца людзям. Маючы на гэты раз магчымасць ляпей паглядзець „Адведкі", захапіла мяне мастацтва тыневіцкіх самадзейнікаў. Колькі ў іх народнай паэзіі, каларыту, аўтэнтычнага народнага камізму і самабытнасці беларускай! Аж цяжка паверыць, што абрадавая ацэнка, якая становіцца тэатральным спектаклем, апрацавана поўнасцю самімі выканаўцамі — людзьмі, якія наштодзень цяжка працуюць у сельскай гаспадарцы. Сведчыць гэта аб вялікіх здольнасцях, якія тояцца ў нашым вясковым народзе. Тое самае пацвердзілі і „Хлопцы-рыбалоўцы", якія завіталі на запрашэнне мясцовых жыхароў, хаця перад тым выступалі з канцэртам у сваёй вёсцы. Моцныя, мілагучныя галасы мужчын з Рыбалаў трапна перадавалі ўрачысты характар іхніх песень. Некаторыя з іх створаны самімі спевакамі, перш за ўсё Мікалаем Ігнацюком. Гэта чалавек з рамантычнай душой, ён — сапраўдны народны паэт.

Канцэрт беларускіх самадзейнікаў амаль тры гадзіны захапляў некалькі соцень гледачоў і закончыўся супольным адспяваннем „Люблю наш край". А ці ж можна яго не любіць, калі ў народзе песні льюцца і душа квітнее.

Народнае святкаванне ў Чыжах падрыхтаваў гмінны аддзел БГКТ у Чыжах на чале з маладымі энергічнымі людзьмі: Галінай Мартынюк — старшынёй аддзела і Юркам Якімюком — дырэктарам чыжоўскага ГОКу, за што належыцца ім заслужаная пахвала і падзяка.

Ян Мордань

АРЛЯНЦЫ Ў НАРАЎЦЫ

З нагоды Свята Адраджэння 20 ліпеня на фэстыне ў Свінаросах пад Нараўкаю даў канцэрт самадзейны харавы калектыў з Орлі.

Нараўчане ўпершыню сустрэліся з гэтым хорам. Калектыў выступіў з народнымі і сучаснымі песнямі. Пад старымі пушчанскімі дубамі гучалі песні розных часоў — ад пушкінскага „Узніка" да сучасных лірычных твораў. Пераважалі сярод іх беларускія песні. У арлянскім хоры ў большасці жанчыны. Іх спевы стваралі цёплы настрой. З гэтым жаночым калектывам выступае вядомы на Бельшчыне саліст Мікалай Лапух. Ён дасканала выканаў некалькі песень. Яго магутны голас вельмі спадабаўся слухачам.

З арлянскім хорам працуе і акампаніруе яму прафесіянальны музыкант Юзэф Янушка. Брава для беларускага калектыву з Орлі!

М. Варанецкі

(Працяг са стар. 1)

СВЯТА Ў ГАРАДКУ

каў, Мікалай Дзярманскі з вёскі Валілы. Ян Аўсейчык з Гарадка і Уладзіслаў Навойчык з Белявіч.

У выступленнях Тамары Бурачэўскай — дырэктара ГОКу ў Гарадку, Юркі Цыванюка і госця з Беларусі — сакратара Раённага камітэта КПСС Берастав іцкага раёна БССР Віктара Міхайлавіча Жарэцкага гучалі словы, якія найбольш хвалююць сучаснае, не толькі нашае, грамадства: абарона міру, брацкае супрацоўніцтва народаў, магчымасці прагрэсу, неабходнасць грамадскай творчай актыўнасці. Пра гэтыя справы гаварылася на XXVII з'ездзе КПСС і X з'ездзе ПАРП, на партыйных сходах і сярод беспартыйных. Ператворым планы і намеры ў актыўнае дзейнічанне! Наступіў гарачы момант: стаім на парозе XXI стагоддзя. Нашыя планы перспектыўныя. Ставім на інтэнсіўнае развіццё гаспадаркі, умацаванне дысцыпліны і парадку, і ставім на чалавека — актыўнасць працаўнікоў, моладзі, патрыятызм і інтэрнацыяналізм грамадства. Каб зразумець сённяшняе, трэба пазнаць яго крыніцы, правільна намячаць перспектыву будучыні. Сваю будучыню можам бачыць толькі ў мірным свеце мірных творчых, шчаслівых, дружных людзей.

Пасля афіцыйнай часткі пачалася мастацкая. Для гледачоў спяваў народны гарадскі ансамбль з Васількова.

Пачаліся танцы. Хаця распадаўся густы дождж, пад музыку танцавальнага вайсковага аркестра, а пасля калектыву з ГОК у Гарадку танцавалі яшчэ доўга ўначы. Трохі гралі таксама Лёнік Тарасэвіч і Міраслаў Пякарскі, якія ў той дзень са студэнтамі пры вогнішчы закончылі ў Гарадку рэйд „Бацькаўшчына-3".

Такія сустрэчы памагаюць верыць у сілу дружнай рукі і шчырага сэрца.

Міра Лукша

Самі для сябе

Жыхары **Нараўскай** гміны ў мінулым годзе выканалі грамадскіх пачынаў на больш, чым пяць мільёнаў злотых.

У **Гарадзіску** пабудавалі святліцу. У адным пакоі арганізавалі так званы пункт дапаможнага продажу. Кошт інвестыцыі падлічылі на суму 980 тысяч злотых.

Крыху больш, чым у Гарадзіску, аб'ект на патрэбы культурнай дзейнасці пабудавалі жыхары вёскі **Кавэла**.

Жыхары вёскі **Грамотна** адрамантавалі лясную ўхабістую дарогу на адрэзку ад свайго сяла ў суседнюю вёску Рыбакі. Заслуга ў гэтым перш за ўсё іхняга маладога солтыса **Мікалая Паскробкі**.

У грамадскім пачыне жыхары **Градочна** пабудавалі пачакальню на „сваім" аўтобусным прыпынку ПКС, а сяляне з **Янава** — плот вакол мясцовай школы і школьнай пляцоўкі. **(ЯЦ)**

Храм у Наройках

Да каштоўных храмавых аб'ектаў XIX стагоддзя на Беласточчыне неабходна залічыць царкву ў вёсцы Наройкі гм. Драгічын. Яна была збудавана ў 1866 годзе на месцы ранейшай драўлянай, якая памятала часы царкоўнай уніі ў XVI стагоддзі. Сама мясцовасць мае значна даўнейшую метрыку. Яе даўнішняя назва — Наройчыцы, Наровічы і належыць яна да паходзячых ад прозвішча чалавека Нарэйка і пераўтварылася ў родавую назву Наройкі. Даследчыкі Беласточчыны згодна сцвярджаюць, што „назва Наройкі (Нарэйкі) выступала даўней і выступае цяпер на Літве і Беларусі".

Археалагічныя пошукі ў Наройках і суседніх вёсках Красевічы-Чарапы, Мілкавічы-Мацькі, Сківы Вялікія, Камянка адкрылі курганы, якія належаць да X-XIII стагоддзяў. Пахаванні ж, якія знаходзяцца на гэтых могільніках, маюць розныя формы і гэта сведчыць пра неаднародную культуру пражываючага тут насельніцтва.

Мінулае Падляшша ў сярэднявеччы ў большасці было звязана з панаваннем рускіх князёў, часткова мазавецкіх, а пасля перамогі Вялікага княства Літоўскага над Галіцка-Валынскай Руссю ўладарамі гэтай тэрыторыі былі вялікія князі літоўскія. Аднак у канцы XV і на пачатку XVI ст.ст. усё часцей на Падляшшы сустракаюцца шляхецкія роды мазавецкага паходжання. Паводле даследаванняў пра магнацкі род Сапегаў, тэрыторыя Наройкаў апынулася ў іхнім уладанні, у іх чытаем: „у 1508 г. Іван Сапега пасля раскрыцця здрады князя Міхала Глінскага атрымаў са шматлікіх ягоных маёмасцей, якія асталіся пасля пераходу Глінскага ў Маскву, маёнткі таго ж на Падляшшы — Лісава, Наройты (Наройкі), Брыкі, Кнарыды і Беражніцу. У лістападзе 1512 г. кароль пацвярджае замену маёмасцяў Івашкі Сапегі — Лісава, Нарэвіч (Наройкаў) і Брыкаў з Леанардам Касінскім, які ўступае ў тым жа Драгічынскім павеце Дубна..."

Адсутнасць якога-колечы ўпамінання ў тым часе пра царкву ў Наройках не дазваляе вызначыць час паўстання парафіі. Самае ранняе ўпамінанне пра яе — гэта візіт з 1726 года, у якім чытаем:

„Cerkiew Naroyska pod tytułem stych Kozmasa y Damyana w colacyi Ich Mościów Panów Skiwskich, przy którey zostaje ad praesens W Ociec Stefan Kozłowski prezbyter Naroyski. Cerkiew sama drewniana mała y zbyt stara, polem ogrodzona. Dach na niey u połap zgniły na cmentarzu krzyż stary. Dzwonicy ani babinca nie masz...".

Не лепш было і з зямельным надзелам:

„funduszu nie masz żadnego. Była włoczka gruntu iedna bez dokumentu słownie nadana a która Ichmość Pan Aleksander Skiwski puszczając te dobra w zastaw Imci Panu Maksimilianowi Ossolińskiemu

Царква Кузьмы і Дзямяна ў Наройках. Графіка У. Петрука. 1986 г.

(Праняг са стар. 2)

РОК-КЛУБ „НЯМІГА“

ЗАЯЎКА НА ЖЫЦЦЁ

было жорсткага падзелу на тых, хто пытае, і тых, хто адказвае. Адбылася проста шчырая размова.

Па традыцыі Маладзёжнага цэнтра адразу быў вызначаны лаўрэат сімпатый гледачоў. Зала дружна галасавала за „Магістрат“. Знайшлося нямала прыхільнікаў і ў „Бонды“.

Уладзімір Шафрай, студэнт Мінскага педагагічнага інстытута сказаў:

— Мае музычныя прыхільнасці даволі шырокія, дзякуючы чаму выпрацавалася жаданне не проста адпачываць пад музыку, а слухаць і бачыць. У сувязі з гэтым вельмі прыйшлася даспадобы група „Магістрат“, яе маладосць, энтузіязм. Дарэчы, калі вядучы абвясціў, што музыканты гэтага самадзейнага ансамбля маюць спецыяльную музычную адукацыю, спачатку я аднёсся да гэтага іранічна. Але выступ прымусіў паверыць у сапраўдны прафесіяналізм.

Аляксандр Прокалаў, артыст Беларускай дзяржаўнай філармоніі, музыкант рок-групы „Сузор'е“:

— Калі аднаслоўна выказаць свае захапленні, то — „Бонда“. Даўно сачу за гэтым калектывам, і пастаянны прагрэс яго шчыра радуе. А ўвогуле права адкрыцця рок-клуба, як бачу, было прадстаўлена сапраўды дастойным калектывам. Маладыя хлопцы з „Магістрата“ літаральна здзівілі, сталі для мяне адкрыццём. Усім калектывам ёсць яшчэ над чым працаваць, але галоўнае, што ёсць ужо прыкметны ўзровень беларускае самадзейнае рок-музыкі. Так што і за рэзервы прафесіяналаў ужо можна быць спакойным.

Сяргей Аболін, слесар-рамонтнік Мінскага падшыпнікавага завода:

— Канцэрт, думаю, у цэлым удаўся. Асабліва спадабаўся „Магістрат“. Прынамсі, ён быў першым для тых, хто, як і я, захапляючыся цяжкім рокам, мог задаволіць раней свае схільнасці толькі магнітазапісамі або пласцінкамі. Ведаеце, абрыдла слухаць толькі незразумелую заходнюю прадукцыю. Хочацца, каб рок-музыка адказала на пэўныя твае пытанні, паразважала з табой...

— А хіба да „Магістрата“ ў нас не было рок-музыкі? Выходзілі ж нават пласцінкі „Дыялога“, „Машыны часу“, „Ін спэ“, „Магнэцік бэнда“?..

— Не думайце, што я люблю толькі гэты стыль. З задавальненнем слухаю Бетховена. Толькі не шукайце тут парадокса. У цяжкага рока вельмі моцны класічны пачатак і калі я слухаю яго, я з задавальненнем слухаю складаныя партыі клавішных, гітары, ударных. А ўвогуле для кожнага музычнага напрамку павінна быць месца пад сонцам... Барацьба супраць пэўнае музычнае формы — гэта найвялікшае глупства нашага часу. Лепш бы вам, журналістам, змагацца за тое, каб людзі проста разумелі розныя музычныя мовы, ці хоць адну з іх. Часам цяжкі рок абвінавачваюць у нейкай дэзарганізатарскай функцыі. А мне, напрыклад, кваліфікаванаму рабочаму, пасля сённяшняга канцэрта хопіць энергіі, каб плённа працаваць цэлы тыдзень.

Дагэтуль рок-клуб „Няміга“ ўжо падрыхтаваў адзін з сваіх калектываў да ўдзелу ў віленскім рок-фестывалі „Літуаніка“. Гэта была „Бонда“, якая паспяхова выступіла там у канцы мая побач з вядомымі „Акварыумам“ з Ленінграда, „Магнетык бэнд“ з Таліна, „Сіпалі“ з Рыгі і г.д. Выступіла „Бонда“ па Літоўскім тэлебачанні.

В. Мартыненка

Фота А. Крыштаповіч

Podskarbiemu Nadwornemu y tę włókę cerkiewną puścił w zastaw y posessyę dworowi podał".

У канцы візітатар пакінуў такое вось зычанне:

„sprawując inwentarz cerkwie Naroyskiey co albo nic godnego policzyć mogliśmy. A że tak wielkim defektom radzić nie możemy. W Ojcu Naroyskiemu życzymy do Jasnie Wielmożnego Pryncypała Arcypasterza Dobrodzieja udać się y tam swoie krzywdy dolegliwości przełożyć, że W Imość Pan Colator wydawszy prezenta fundację odebrał".

У запісе пасля візітацыі ў 1757 г. знаходзім:

„Naroyska cerkiew de Nova radice anne 1738 dnia 16 mensis marty ... cmentarz choć nie oparkaniony ale per partem iuż dębinę na sztachety parafia zwiozła".

Наступны візітатар у 1789 г. сцвярджае:

„...cerkiew Naroyska w kollacyi JW Karola Urbańskiego Czesznika Podlaskiego Posła na Seym z Ziemi Drohickiey ... wyreperowana z przystawieniem kruchty, gątami nowe podbita z wieżyczką nową — drewniana — z podłogą y połapem z tarcic, z siedmiu oknami, w drzewo oprawnemi... Cmentarz ogrodzony dylami tak potrzebuje poprawy, z fortką bramą porządnie okutą na którym stoi dzwonica na dwóch słupach ad interium postawiona".

Дакладнейшы разгляд гэтых запісаў дазваляе меркаваць, што храм гэты знаходзіўся тут значна раней, як наступіла унія ўсходняй і заходняй цэркваў (1569 г.). У часе ўз'яднання уніяцкай з праваслаўнай царквой храм у Наройках быў у руіне. Колькасць парафіян у 1847 г складала 71 мужчын і 81 жанчын. У 1863 г. парафіяне выказалі ахвоту ападаткавацца на пабудову новай царквы. Устаноўленая складчына па аднаму рублю ад асобы стварыла прэтэкст пачаць пабудову новай мураванай царквы побач старой. Дня 22 жніўня 1864 г. тадышнія дзяржаўныя ўлады на гэта выдзелілі 1500 рублёў і 8 ліпеня 1865 г. быў высвенчаны краевугольны камень пад пабудову. Годам пазней, 8 лістапада 1866 г. наступіла ўрачыстае высвянчэнне новага наройскага храма. Ён пратрываў дзве сусветныя вайны. У шасцідзесятых гадах нашага стагоддзя яго грунтоўна адрамантавалі. Старую каменную агароджу замянілі мураванай з цэглы, а на месцы старой драўлянай званіцы вырасла новая мураваная з новымі званамі. Самую царкву ў 1957 г. павялічылі, дабудаваўшы новы прытвор на месцы ранейшага драўлянага. Як архітэктурны аб'ект царква Кузьмы і Дзямяна ў Наройках належыць да каштоўных храмавых збудаванняў XIX стагоддзя.

Р. С.

МІХАЛОЎСКІ СКР

(Працяг са стар. 1)

дарог і даездаў да сенажацяў. Выканаў ён ужо 20 км такіх выключна вясковых дарог, аблягчаючы сялянам працу. Пасля заканчэння найважнейшых палявых работ зноў ён прыступіць да рамонту дарогі, гэтым разам для вёскі Луплянка.

У Міхалоўскім СКРы працуе 120 чалавек. І хаця заробкі параўнальна невысокія, але людзі не пакідаюць працы ў ім, шануюць сваё прадпрыемства. СКР, вядома, мае шмат рознага роду праблемаў, але разам з партыйнай і прафсаюзнай арганізацыямі цяжкасці паступова пераадольваюцца. Галоўная роля ў гэтым прэзаса СКРу Уладзіслава Васько, які кіруе ім з 1979 года. Яго энергія, ініцыятыўнасць і арганізацыйныя здольнасці выдатна прычыняюцца да добрага працоўнага клімату ўсяго калектыву.

Уладзіслаў Васько — сын селяніна, родам ён з вёскі Юльянка Міхалоўскай гміны. Ён не толькі дасканалы кіраўнік прадпрыемства, але таксама актыўны грамадскі дзеяч, свядомы беларус. У бягучым годзе ў Міхалове арганізаваўся аддзел БГКТ і менавіта У. Васько члены нашай арганізацыі даручылі яго старшынства. Мы ўпэўнены, што Міхалоўскі аддзел БГКТ пад яго кіраўніцтвам будзе таксама працаваць спраўна і плённа.

Прэзас СКРу ў Міхалове старшыня Міхалоўскага аддзела БГКТ Уладзіслаў Васько

Міхась Хмялеўскі

Фота аўтара

ПАКАЗ ДОБРЫ ... НЕПРАДУМАНЫ

Будучы ў кінатэатры „Форум“ у Беластоку 14 чэрвеня 1986 г. паглядзеў я паэтычна-вадэвільны паказ беларускай творчасці. Розныя асталіся ў мяне ўражанні ад таго. Аднак, прачытаўшы ў „Ніве“ ад 6 ліпеня артыкул А. Ч. на гэты конт я падумаў, што трэба і мне ўзяць тут голас.

Арганізацыя — у гэтым выпадку: БГКТ — калі арганізуе

(Працяг на стар 6)

(Працяг са стар. 3)

ПАВАЖАНЫЯ СЯБРЫ З „ПРЫСУТНАСЦІ“

і другіх дзеячоў БГКТ. Бо куды вам да іх! Я не „жалезны дзеяч“, як то абзываў адзін ваш аўтар (здаецца, сябра Я. Вапа) актывістаў БГКТ у адной з папярэдніх „Прысутнасцей“ і толькі некалькімі гадамі ад вас старэйшы. Таму магу аб'ектыўна ацаніць гэтыя справы: бачу дасягненні БГКТ і бачу, якія невялікі абсяг дзейнасці вашай Рады (некалькі дзесяткаў людзей). Каб кагосьці крытыкаваць, трэба сабою нешта прадстаўляць.

У вас не хватае настойлівасці, паслядоўнасці. Напрыклад: сябра Ю. Ляшчынскі пісаў у „Ніве“, што ў царкве ў Варшаве будуць богаслужбы на беларускай мове. *І дзе яны? Вы не патрапіце дамагчыся таго, што вам абяцалі ў гэтай справе?!*

Рэйды вам удаюцца: гэта вялікая справа! І „Сустрэчы“ — удалы, цікавы часопіс. А вось „Прысутнасць“ крыху дзіўная.

З пашанай і зычаннямі энтузіязму ў дзейнасці для беларускай справы —

Багдан Цясноўскі, Варшава

Ад Рэд. „Прысутнасці“. У наступным нашым выпуску паспрабуем адказаць с. Б. Цясноўскаму. Цяпер жа — сардэчна дзякуем і за крытыку недахопаў і за высокую ацэнку дзейнасці нашага асяроддзя.

(Працяг са стар. 5)

АДГАЛОСКІ

паказ такога тыпу, павінна так прадумаць праграму яго, каб усё было гарманічнай цэласцю, каб не было таго „гароху з капустаю". Паказ павінен быць падпарадкаваны нейкай адной думцы, адной ідэі, якую па-мастацку хочам перадаць слухачам. Не можа быць так, што застаецца ўражанне выпадковасці, выпадкова сабраных на адну сцэну мастацкіх калектываў, з розным сваім зместам і настроем.

Мушу пахваліць паэтычны тэатр „Парнасік!" У ім усе ролі выкананы а м а л ь бездакорна. Калі гаварыць пра мае сумненні наконт „Парнасіка", дык гэта музычны фон, праведзены, памойму, няўмела, накшталт нейкай рваніны мелодыяў (трэба праігрываць цэлую мелодыю!). Таксама прыкра адчуў я ўсю тую блытаніну дратоў ды апаратуры з мікрафонамі, што надта псавала добрае ўражанне ад паэтычнасці „Парнасіка". Прытым — вымаўленне: звярніце ўвагу на прафесійных актораў, на тое ў іх, як кожнае слова імі ёсць вымаўленае абавязкова выразна, адпаведна голасна (каб усе пачулі) і разам з тым па-мастацку таксама ж. А так — смешнае нават уражанне часам асядала ў маёй свядомасці, што гэты цікавы „Парнасік" любіць больш хваліцца, менавіта, мноствам тае апаратуры, чымсьці тым, што мае і хоча сказаць публіцы... Добры „Парнасік" і не заўсёды добрае выкананне, — вось мая злосць на яго! Што датычыць выступлення дамарослага, хатняга паэта, дык яго магло б і не быць; нічога новага ад яго я не даведаўся, старыя перспектывы, анекдоты „з барадою".

Адносна ж іншых удзельнікаў паказу, дык я пагаджаюся з А.Ч.: „Адведкі" ў выкананні тыневіцкіх жанчынаў — гэта дасканалы спектакль, можна сказаць: на прафесіянальным узроўні.

Мая просьба да Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства больш увагі да арганізацыі падобных паказаў, больш пачуцця адказнасці за яго ўзровень, форму, агульную праграму. Не можа быць так, што ў адным тым жа паказе выступаюць калектывы вельмі добрыя з вельмі слабымі! — гэта вялікі недахоп, гэта проста насмешка

Кастусь Сідаровіч. Беласток

РОДНЫЯ КРАЯВІДЫ

Сялянскі дом з пачатку XX стагоддзя ў вёсцы Рагаўка гм. Сямяцічы. Графіка У. Пятрука, 1986 г.

БУДАВАЦЦА Ў БЕЛАВЕЖЫ

Калі пройдзешся вуліцамі Белавежы, у вочы кідаецца шмат новых, мураваных будынкаў. Людзі будуюцца, але не прыходзіць ім гэта лёгка. Справа нават не ў грошах, а ў нелахопе будаўнічых матэрыялаў. Асаблівыя цяжкасці выступаюць з пакрывачнымі матэрыяламі, такімі як, напрыклад, хвалісты этэрніт, надзел у год якога забяспечвае патрэбы жыхароў гміны толькі ў 30 працэнтах. Таксама дзеецца і з цынкавай бляхай — яе хапае выключна на бляхарскія абліцоўкі і супрацьпажарнае забеспячэнне. Найгорш, што такая сітуацыя зусім не паляпшаецца, а нават пагаршаецца. Бо калі, напрыклад, у 1984 годзе ў гміну паступіла ў продаж 296 тон цэменту, то ў 1985 г. ужо толькі 200 тон. Дастаўкі этэрніту панізіліся з 6 да 3,3 тысяч квадратных метраў, цэглы з 255 да 210 тысяч штук.

Новае будаўніцтва ў Белавежы

Аднак, нягледзячы на гэтыя цяжкасці, у 1985 г. жыхары Белавежы пабудавалі 6 будынкаў, у тым ліку жылых — 1, гаспадарчых — 3 і іншага прызначэння — 2. Дазволаў на пабудову выдадзена 18, у тым ліку на жылыя дамы — 7, на гаспадарчыя будынкі — 1, на клуні — 4 і на іншыя — 6.

П. Байко

Фота А. Дамашэвіча

ДУШАГРЭЙКА

Быў у мяне добры мужык. А такі добры! Што і ну. 15 гадоў да бабы чужое хадзіў. Дзеці ў мяне былі ўжо дарослыя... Ну, што рабіць. Каханка лепшая была, чым родная жонка. Нашыя палеткі разам былі, наш упрадзе. Як ідзем, то ён у вочы кажа, падумайце: „Паветра мне тое пахне, дзе яна ходзіць".

Давай я людзей пытаць, радзіцца, што рабіць... Але якасьці забалела мне галава. Паехала я ў адно месца, ну, у Орлю, да адной бабкі-шаптухі. Людзі ў людзей рады пытаюць, вядома. Адна баба параіла і кажа: „Вы, я дывана дала, а яна мне так дапамагла..." Можа і мне што даць?.. Яна мне пашаптала, голаў паваражыла. Гавару ёй пра гэта, што ў мяне такі муж, што ходзіць да каханкі, гропы з хаты гінуць, у хаце такія непрыемнасці, вядома, як гэта е. „Даражэнькая, вазьмі ты сівага лёну, спрадзі ты нітачку доўгую, на рост свайго мужа, але спрадзі навыварат, і прывязі да мяне".

А як гэта круціць верацёнка, каб навыварат? Але якасьці вымучыла. Завязла я тую нітку. Што яна будзе з ёю рабіць? А яна ўзяла яе, скруціла харашэнька, вузёлчык завязала, памалілася і кажа: „На. Гэта ўсё Завязі дахаты і ўшый яе ў тое, што муж найбольш носіць. Яны так зойдуцца, што разыйдуцца".

Думаю, у што ўшыць. Зашыю ў летнік. Цыт, нядобра — можа яго выкіне. Але была ў яго такая душагрэйка, ды й яшчэ пашыта з ватаю. Адпарола я палу і зашыла нітку ў тую вату. Думаю, няўжо гэта што паможа?

І так і было. Сайшліся абодва, мой і Сцяпан у тое Дунькі. І давай сварыцца. „Ты чаго сюды прыйшоў?" „Таго, чаго і ты". „А ты чаго? „Он, там у Баброўніках угнаенне даюць, то й я прыйшоў. Дай мне, Дунька, мяшкі, я табе навозу прывязу". „А я каробку прынёс, таго й прыйшоў". Дунька бегае то да дзвярэй, то да вакна, не ведае, што рабіць. А я та пад дзвярыма стаю. Бабы мяне падгаварылі, я й паслухала бабаў. Але ў Дунькі ў той час былі склеп капалі, над склепам дошка ляжыць, падлогі няма. Запаліла я адну запалку, бачу — яма. Думаю, стаю пад дзвярыма: а яны як адчыняць дзверы — а іх там трое — і як ламатнуць мяне ў гэты склеп, то мне — капіца тут будзе, не вылезу. Стаю, трымаюся за клямку. Як будзе хто выходзіў, каб не ўпасці, я ўскочу дахаты. Стаю, слухаю, але не вытрымала, не дастаяла. Чую: ужо мужчыны блізка дзвярэй. Давай я ўцякаць на двор. А на дварэ галалёдзіца, слізка, макро, схавацца няма дзе. Я — за дзерава, на кучу камення. Амаль не раздзерлася. І смех, і страх. Хто першы выйдзе, пільную. Першы выйшаў Сцяпан, і знік. Як у воду ўпаў. І мой выйшаў, а кудэма пайшоў, гародамі ці вуліцай, не бачыла, як у паветры яго чэрці панеслі. Выбегла Дунька на вуліцу, пакрычала, і пайшла на забаву. А на забаве як бы і не лысенька, падыходзіць да мяне. „Ты, — кажа, — там сваты паехалі, там дзяўчаты пайшлі... А дзе твае дзяўчаты?" „Мае дзяўчаты ўжо спяць. Мае дзяўчаты ўжо замужнія. А ты чаго тут пільнуеш?" „Трэба ісці дахаты, бо можа хто прыйшоў". „Хто да це прыйшоў, як твае дзеці на забаве?" А Дунька кажа да сяброўкі: „Ты, ідзем, бо там прыехалі хлопцы. Ты сваёй скажы лачпэ, а я пайду гляну, што ў мяне ў хаце робіцца".

А мой ужо ў хаце быў. Ужо спаў, як я прыйшла. А Сцяпан вярнуўся да тае Дунькі.

Гаварылі мне бабы так: „Як спіць, вазьмі за мізіны палец і ўсю праўду табе скажа". І праўда. Назаўтра раніцай устае, а я давай усё яму гаварыць. „А скуль ты ўсё ведаеш?" „Ты ж усё мне сам расказаў, самюткі. Ты п'яны ляжаў і ўсё сказаў, як Сцяпан хацеў ехаць па навозы, а ты каробачку меў несці". „Няўжо гэта я сказаў?.."

І на той раз... Стала яму мусі сорамна. Пакінуў ён хадзіць да Дунькі. І стала ў хаце спакайней. Але быў яму кароткі век. Захварэў. Яна яго чымсьці яшчэ напаіла, казаў, якогасьці піва дала, і зусім знямог. Папіў, і сох, сох і высах.

А на гары тая душагрэйка з ніткаю вісіць на жэрдцы. Мышы ўжо яе палавіну аб'елі.

Міра Лукша.

СПАРТАКІЯДА „САМУЛКІ'86"

Спартыўны гурток „Старт" у Бельску арганізаваў сваім рабочым-спартсменам выезд на спартакіяду „Самулкі'86", што адбывалася над рэчкай Нарвай. Ездзіла туды каля паўсотні чалавек. Гэта спартсмены з інвалідная арцелі „Будучыня". Спорт такім людзям асабліва патрэбны, мацуе іх здароўе. Павёз іх аўтобусам шафёр Уладзімір Крот, які цэлы час пускаў праз падарожны магнітафон касеты з беларускімі песнямі.

Пагода тады была цудна прыгожая У збіванні банак тэніснымі мячыкамі найлепшымі былі Галіна Нявінская, Тэрэса Врублеўская і Аня Хвашчэўская, а з мужчын — Андрэй Таранта, Уладзімір Тарасюк і Вячаслаў Чабан. У кіданні гіраю вагою ў шэсць кілаграмаў найдужэйшай аказалася Аня Хвашчэўская, а з мужчын — Андрэй Таранта. У кіданні лекарскім мячыкам на першае месца выйшла Марыся Шымчук, а за ёю — Марыся Тарасюк і Надзя Вашчанка; з мужчын — Кшыштаф Якубовіч перакінуў далей ад Уладзіміра Тарасюка і Толіка Вашчанкі. У кіданні на прыцэл у кардонную скрынку непераможнай засталася Веся Пташынская, а з мужчын — якраз Толік Вашчанка, якому не дараўналі Юрка Куцэвіч і Грышка Несцярук. У скачках з месца — Яўген Якубюк, Вячаслаў Чабан, Кшыштаф Якубовіч. Былі і іншыя турніры, пераможцы якіх з тых самых людзей. У цэльнасці „лётак" у дыск найлепшым вокам маглі пахваліцца Крыся Місюк, Галена Гулевіч, Надзя Вашчанка, і з мужчынаў — Збышак Таранта, Андрэй Гаўрылюк, Грышка Калішук.

Усё гэта адбылося ў святочны дзень 13 ліпеня, у зялёную і пагодлівую нядзелю пасярэдзіне квяцістага лета. Гэты дзень запамятаецца нам усім. А настрой быў сардэчны, беларускі, як па фэсце якім БГКТ.

Андрэй Гаўрылюк

КАБ БЫЎ СЭНС РАБОТЫ

У Дубічах Царкоўных будзе водапровад. Цягне яго фірма „Вадароль", але так, што гэтая добрая справа адбываецца ў не вельмі каб добрым настроі. Будаўнікі не лічацца з маёмасцю гаспадароў, бывае, што знішчаюць яны агароды і садовыя дрэвы, якія знаходзяцца блізка вуліцы (для пракладкі гэтага ж водапровода). А найбольш непаразуменняў выклікае тое, што не кожнаму гэтак руйнуюць яны сваёй работаю тыя агароды і платы; насупраць некаторых хат і пляцоў водапровод той пракладваюць аднак пад тратуарам. Словам, землекапалкі і бульдозеры буяняць, бы нейкая навалач, на цэлыя Дубічы Царкоўныя, і ў нікога няма як дапытацца, чаму гэта адным столькі шкоды наробленa, а іншым — не, калі не лічыць укладвання нанава і сваімі рукамі разваленага ровам тратуара каля сядзібы. Гэта ўжо ў нас як бы традыцыя такая: не шанаваць людской працы, лезці з машынамі дзе трэба і не трэба, каб толькі хутка і наўпрасты! Панішчаны прыгожыя агародчыкі.

Зусім не лепей, а можа і горай маецца справа з выкапаным на рэчцы Арлянка разлівам ва ўрочышчы Бахматы. Гэтае штучнае возера захапіла сем гектараў вельмі добрых лугоў. Каштавала гэта — кажуць — каля пятнаццаці мільёнаў злотых, а толку з таго не відаць. Там глыбокі тарфянік, і возера тое, замест чыстае вады, ператварылася ў смярдзючую каламуць. Тады ваду спусцілі з возера; дно ачышчаюць, вапнаю і яшчэ чымсьці пасыпваюць яго з такім разлікам, каб вада, урэшце, была чыстая. Каб купацца ў ім можна было, і рыбу гадаваць. Але, наўрад, ці толк які з гэтым возерам будзе, не ў тым месцы, не на такой зямлі запланавалі яго нашы гора-спецыялісты. Курорт з яго, як бачу, не атрымаецца, а і нашым людзям на хваробу ён? Гаспадар наш столькі напрацуецца, што не ў галаве яму баўленне часу на пляжы...

За такія грошы, якія выдатканы на Бахматы, лепей што карыснейшае пабудавалі б у саміх Дубічах Царкоўных ці ў ваколіцы. Во, школы ў нас акуратнай няма, школьнага будынка добрага не прычакаць, дзеці вучацца ў вялікай цеснаце.

Саксаул

ТОЛЬКІ ГРОШЫ УМЕЮЦЬ БРАЦЬ!

Банкі на малако ў нашай ваколіцы называюць канэўкамі. Яны, пераважна, дзесяцілітровыя. У гэтую зіму купіў і я сабе такую „дзесятку". Думаў, лягчэй будзе мне з малаком тым, што дастаўляю ў малочны пункт, бо старая банка як бы знасілася... Але дудкі! — тут дурнем аказаўся я сам: новая мая канэўка да таго змянілася, проста парыжэла чамусьці, што аж ганебна рабілася мне трымаць у ёй малако. Іншыя гаспадары нашай вёскі Белкі, што ў Нараўскай гміне, Мікалай Ігнацюк і Міхась Трафімюк пакуплялі ажно трыццацілітровыя канэўкі, якія ўдадатак адразу былі і дзіравымі. Так што мне, лічы, пашанцавала яшчэ з гэтай сваёю „рыжухай".

Вось як цяперака: няма чаго ў краме, дык даюць у іх абы-што абы было чым горла заткнуць кліенту, а гаспадар наш, вядома, усё купіць, бо ж куды яму падзецца!?

Нібы малаважная рэч гэтая канэўка, але і без яе няма толку ў гаспадарцы, а малако тое хоць ты вазьмі і ў нагавіцы свае налівай ды, завязаўшы канцавіны ў іх, бяжы бегма ў малочны пункт!...

У крамах нашых толькі грошы ўмеюць браць, а тавар не кантралююць.

М. Лук'янюк,
Белкі

З прыродаю нам не трэба жартаваць, гэта нават і небяспечна. Трэба жыць з ёю ў найлепшай згодзе, я б сказаў бы: у дружбе, у сяброўстве. Ад прыроды мы нікуды не ўцячэм, не пабяжым, бо мы самі — таксама частка прыроды, і які стан прыроды, такі і стан нашага здароўя, нашага існавання. Хоць, як спяваюць у адной песні: „Добры Бог зрабіў, што мог, а цяпер трэба фахмана". Але чалавек ёсць зазнайка, думае, што тэхніка заменіць яму прыроду, і потым дзівіцца, як дурань які, што замест дабра сабе, бяды начоўп. Пакараць прыроду можа толькі ідыёт або які псіхічна хворы, бо пакараючы, перамагаючы прыроду, мы кідаем на калені саміх сябе ж. Гэта зусім не значыць, што палі і гарады павінны ў нас расці пушчаю, а мы самі — хадзіць у скурах звярыных ды есці сырое мяса. Гаспадарка, разумная гаспадарка — гэта карыстанне з багаццяў прыродных так, каб жыць штораз лепей і культурней, не знішчаючы падставаў свайго біялагічнага існавання. Гэта зразумелі шмат дзе на свеце, напрыклад, у Фінляндыі, дзе хутчэй плот зрубаюць чым бярозу, ніхто не чэпіць сякерай без выразнай, неабходнай патрэбы.

Нядаўна паездзіў я крыху па нашым Беластоцкім краі. Якраз выпісалі мяне з бальніцы і надумаўся я, як кажуць, пабыць у прыродзе, паслухаць шчэбету птушак, падыхаць бяздымным паветрам. Кіраваўся я з Беластока ў Меляшкі, а пасля праз Міхалова, Бандары і Нараўку ў Гайнаўку, у Дубічы Царкоўныя і ў свой Грабавец. І за цэлы дзень гэтае дарогі я ні разу не пачуў кукавання зязюлі (была палова чэрвеня). А як ж кукаванне сталася нават як бы фрагментам нашай культуры, матываў нашых найлепшых песняў. Дык куды ж прапала наша родная зязюлька? А ці не шкада тых заліўных лугоў, якія цяпер чамусьці „лонкамі" завуць? І балотных альшынак а ці не шкада? Рэк і рачулак, што высыхаюць увачавідкі пад уплывам меліярацыі не вельмі каб разумна праведзенай, бо больш сена ад яе толькі ў першыя гады, а потым — рыжае, сухое тарфянішча робіцца пустыня падлесная. Ды без балотаў рэкі нам мялеюць, прападаюць, кожная ж рэчка з балота якогасьці пачынаецца. І таму не будзе мне дзіўным, калі ў недалёкі час даведаюся-дачуюся, што ўжо аддаюць мільёны грошай на аднаўленне тых багнаў, пра якія з вялікай пагардаю гаварылася да нядаўняга часу. Без багнаў не будзем мець рэк, а без рэк не будзе даволі вады ў глебе палёў і ў лясах, вада апусціцца ў зямныя глыбіні, а мы агледзімся на якойсьці сваёй Сахары (на Сахары, як установілі вучоныя, калісьці былі пушчы, было жыццё і сяліліся людзі).

Людкове можа ад раскошы і дабрабыту так дурнеюць, падумалася мне. Есці ёсць жа ў нас чаго хочаш і колькі хочаш. І жыць ёсць дзе, і работы тае за някепскія грошы поўна, і павага да асобы (за мардабой судзяць жа!). І абкружаныя такімі здабыткамі, усё мацней мы хварэем. А мая цётка Матрона, якая жыла без раскошы, ёй яна і не снілася, а ногі абувала сяк-так адно з прыходам маразоў, і ма-

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

W odpowiedzi na artykuł pt. „Twórcze posiedzenie" zamieszczony w numerze „Niwy" z dnia 18 maja 1986 r. dotyczący m.in. wykorzystania budynku poszkolnego w Augustowie Kuratorium Oświaty i Wychowania uprzejmie informuje, że obiekt Szkoły Podstawowej w Augustowie rzeczywiście nie jest w pełni wykorzystywany. W budynku znajduje się 7 sal, z których 5 to klasopracownie przedmiotowe, 1 pracownia do zajęć praktyczno-technicznych i 1 pomieszczenie przeznaczone jest na świetlicę, dzieci dojeżdżające z miejscowości Stryki oczekują tam na autobus. W szkole znajduje się również sala gimnastyczna, pokój nauczycielski, biblioteka i gabinet dyrektora. Ponadto w obiekcie zlokalizowane są dwa mieszkania funkcyjne, obydwa zamieszkałe przez nauczycieli.

Z uwagi na małą liczbę dzieci uczęszczających do szkoły w Augustowie (37), obiekt nie jest wykorzystany w pełni i może pomieścić kilkakrotnie większą liczbę uczniów. Rozwiązaniem sytuacji, akceptowanym zarówno przez władze oświatowe m. Bielska Podlaskiego jak i gm. [illegible]

БЕЛАРУСКІ ФАЛЬКЛОР

„ЗАПАРОЖНІКІ"

Цікавая абраднасць звязана з прыездам маладых ад шлюбу ў дом бацькоў маладой.

Калі вазы, напоўненыя вясельнікамі, уязджалі на панадворак, разлягалася песня, у якой госці заклікалі гаспадароў вітаць маладую пару. Прыводзем тэксты такіх песень. Першая з іх паходзіць з вёскі Старая Луплянка, а другая з Ляшукоў.

Матулько, татулько,
Чаму не выходзіш хутко?
Чаму мяне не вітаеш?
Чаму мяне не пытаеш?
З кім я шлюб брала?
Каму верна прысягала?
Чы з места з мяшчаніном?
Чы з сяла з селяніном?

* * *

Чаму маці не выходзіш?
Чаму дзежку не выносіш?
Чаму нас не вітаеш?
Чаму нас не пытаеш?
Дзе мы шлюб бралі?
І як назад папалі?

Як першая, так і другая песня складаюцца амаль выключна з пытальных сказаў. Аднак у гэтых пытаннях змяшчаюцца як быццам і пажаданні, а нават і патрабаванні. І гэта не выпадкова. Справа ў тым, што ў многіх вясельных тэкстах як быццам спалучаецца ў адну цэласць малітвеннасць і патрабавальнасць, лагоднасць і катэгарычнасць.

Прыведзеная песня з Ляшукоў характэрна і ў другім аспекце. У яе змесце выступае заклік да вынашвання дзежкі. Праўдападобна звязаны ён з тымі адлеглымі часамі, калі маладую саджалі на дзяжу не толькі перад выездам да шлюбу, але і пасля прыезду ад шлюбу. Найстарэйшыя інфарматары падцвярджаюць выступленне такога звычаю. Аднак ужо на пачатку ХХ стагоддзя, звычай гэты пачаў занікаць. Затое ўтрымліваўся яшчэ на працягу некалькіх дзесяткаў гадоў у рытуале, звязаным з прыездам маладой у дом яе мужа. Аднак з цягам часу занялаў і ў гэтым рытуале, пакідаючы свае сляды выключна ў песні.

З раёна Гайнаўкі паходзяць варыянты прывітальнай песні, змест якой напоўнены пахвальнай інтанацыяй, накіраванай у адрас маладых:

Одкрывай, маті, оконце,
Ідэ дочка, як сонце.
Одкрывай, маті, другое,
Ідут діеті обое.

Як бачым, у тэксце змест слова „едзе" ці „едуць" слова „ідэ" Праўдападобна гэта не выпадкова. Ёсць падставы думаць, што такія тэксты спяваліся ў тых вёсках, дзе былі на месцы цэрквы і маладыя не ездзілі да шлюбу, а толькі хадзілі.

Варта адзначыць, што ў многіх вёсках да рытуалу „павітання" маладых уключаліся „запарожнікі". Спяваныя імі песні вылучаліся сваім непаўторным настроем. Вельмі часта яны пераступалі мяжу гумарыстычнасці, заглыбляючыся ў вульгарызм. Прыкладам можа быць песня, папулярная ў Залуках і Падзалуках, а таксама ў іншых мясцовасцях Беласточчыны.

Весяліся ....,
Вязуць маладую,
Станавіся рогам,
Чакай за порогам.

Песні такога тыпу, нягледзячы на сваю экстрэмальнасць, не выклікалі ні здзіўлення, ні тым больш абурэння. Трактаваліся яны як нармальныя складовыя часткі вясельнага рытуалу, у якім кожная смеласць, знаходлівасць і арыгінальнасць трактаваліся як нешта натуральнае і пажаданае. Вышэй прыведзеную думку вельмі добра ілюструе выказванне жыхаркі вёскі Мядзведзі, Касі Мядзведзь:

„То воно было так: калі ужэ прыеджают молодые ад шлюбу, то співают і тые на вазах і тые, што забраліся на падворку. У нас іх называлі запорожнікамі, бо ваны цэлы час стырчалі пад окнамі або ў сенях за порогом, калі васельнікі ужэ за сталамі сідзелі. То тады, калі васельнікі співалі розны такіе песні чалавечы, то тые запорожнікі усё раўлі песні, ну як бы ні тут кажучы свінскі. Ну, але вано было відомо, што ім гэто можно было робіці. І ніхто да іх за гэто: ні гаспадары, ні маладые, ні госці злосці ні мелі. Вано відомо, што калі ўжэ ваны співалі вэльмі па-свінску, то маладая, бывало, чырванела ад устыду. Ну, але і гэто было патрэбно. А нават, каб хтось і зазлаваў, то барані Божэ ні трэбо гэтаго паказваць, бо тады запорожнікі як, не тут гаворачы сабакі, ешчэ горш брахалі б".

А. Баршчэўскі

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Яшчэ калі я была дзяўчынай, адзін старэйшы чалавек сказаў мне: „Ты, дзяўчына, пазнаеш жыццё!" І вось сёння я, 30-гадовая жанчына, магу сцвердзіць, што ён меў тады рацыю. Я шмат разоў думала над тым, чаму ён так мне сказаў і толькі сёння я ўсё гэта зразумела.

Ужо восем год, як я выйшла замуж. Ёсць у мяне нават двое дзяцей. Але, на жаль, у сямейным жыцці спакою я не маю. Справа ў тым, што мой муж вельмі зайздросны. У якую кампанію не прыйдзем, куды не паедзем, заўсёды мяне чакаюць сцэны зайздрасці з боку майго мужа. Даходзіць да такой ступені, што ў кампаніі мне нельга ўсміхнуцца да нікога, што як толькі мяне хтосьці запросіць танцаваць, то зноў скандал, а запрашаюць жа вельмі часта... І ў даны момант мне ўжо абрыдла не толькі кампанія, але нават і сямейнае жыццё. Бо муж вельмі незадаволены нават тады, калі я бываю мілая ў адносінах да яго брата. І так, будучы з мужам, я адчуваю ў сабе нейкую пустку, паколькі ведаю, што на балі, напрыклад, мушу танцаваць цэлы вечар толькі з ім, да нікога мне нельга ўсміхнуцца, з нікім не гаварыць... Так было б найлепш, так бы ён хацеў, але ці хачу гэтага я — яго не цікавіць!

І вось цяпер я думаю: чаму ён такі? І ці варта наогул з ім жыць? Ён жа мяне хутка даршты замучыць. Нават кожную найцікавейшую імпрэзу патрапіць ператварыць у пекла. А я ж яго кахаю і нават не ў галаве мне, каб здрадзіць яму. Што ты раіш, Сэрцайка?

Марта

Марта! Відаць з цябе жанчына прыгожая, калі муж такі зайздросны. Была б ты брыдкая, то і не глянуў бы ніхто, і не жартаваў бы з табою, і танцаваць не запрашаў бы. Ну, што ж, мужам найчасцей падабаецца тое, што падабаецца і іншым.

Думаю, аднак, што твой муж крыху празмерна зайздросны. Магу цябе толькі пацешыць, што гэтыя рысы характару з часам занікаюць. Міне яшчэ дзесятак годзікаў — ты пастарэеш, растаўсцееш, твар паморшчыцца, — і муж твой будзе вельмі цешыцца, калі нехта запросіць цябе да танца або ветліва ўсміхнецца да цябе.

Сэрцайка

БЕЛЬСКІЯ ШЛЮБЫ

У мінулым годзе ў бельскім аддзеле актаў грамадзянскага стану зарэгістравана 269 шлюбаў. Узрост маладых — ад 20-ці да 25-ці гадоў. За той жа час у горадзе і на тэрыторыі гміны памерла 433 чалавекі, а нарадзілася 1042. Найбольш частыя імёны малых — Пятро, Павел, Міхал, Іанна. На выбар імёнаў вялікі ўплыў мае тэлевізія. Напрыклад, калі паказвалі шматсерыйны кінафільм „Ізаўра", паявілася гэтае імя і на хрэсьбінах.

Андрэй Гаўрылюк

СОННІК

33

Дарожны знак з указаннем кірунку — не адкідай добрай парады.
Дастатак чаго-небудзь — абяцаючая, добрая будучыня.
Дастаўка — сварка, гнеў.
Дах — вясёлае жыццё; упасці з яго — прыкрае здарэнне; каты на даху — сварка; самому стаяць на даху — дайсці да ўлады; пакрыць дах — паклёпніцтва, абмова.
Дахоўка — доўгае жыццё з каханым чалавекам.
Дбаць пра што-небудзь — павага і пашана; пра цябе нехта дбае — сцеражыся фальшывага сябры.
Двор сялянскі — спадчына; панскі — клопаты, непрыемнасці.
Дзверы адчыненыя — даход; замкнутыя — прыкрае наведанне; скрыпучыя — непрыемны візіт.
Дзень — пазбяжыш дрэнных вынікаў.
Дзеці — нястачы; прыгожыя і вясёлыя — радасць і здароўе; малыя — клопаты.
Дзік — удача; бачыць уцякаючага — пазбегнеш небяспекі; застрэліць — небяспечная прыгода; злавіць — радасць.
Дзікі чалавек — небяспека.
Дзікія жывёлы — сцеражыся хітрасці, засады.
Дзірка ў вопратцы — даўгі; у зямлі — трапіш у благую кампанію; дзіркі ў сцяне — абяцаючая будучыня: выбіваць — судовая справа.
Дзіця сваё — шчасце; з нянькай — добрыя часы.
Дзічына — надта ж прывольнае жыццё і паводзіны; забіваць яе — непрыемны выпадак.
Дзюба — шчасце ў гульні.
Дзядзька — вялікі прыбытак, карысць; дзядзіна — падманлівыя казкі.
Дзядок — задавальненне з працы; да лускання арэхаў — разумовая праца.

ЗОРКА
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Вісарыён Гарбук

НУ І НЯХАЙ

Таня з сяброўкамі гуляла на лузе. Алік з хлопчыкамі папластунску падкраўся з-за дрэў і атакаваў іх. Ён адразу пагнаўся за Таняй. Яна так напалохалася, што кінулася да канавы і пераскочыла яе. Нават Алік не рызыкнуў скочыць услед. Толькі здзіўлена свіснуў і сказаў:

— Ура! Танька на першым месцы па скачках у даўжыню.

А тая са здзіўленнем пазірала на Аліка, на хлопчыкаў і дзяўчынак, што засталіся там, дзе і яна толькі што была. І здалося Тані, нібы яна пераляцела на другую планету. І тут, далёка адышоўшыся ад берага і разагнаўшыся, да яе пераскочыў Алік.

„Няўжо і я так? Не. Я не адбегала, — прыгадвала Таня. — Адразу кінулася..."

І не кранулася з месца, калі падыходзіў Алік, толькі павярнулася да яго бокам.

— Гайда ў той лясок! — прапанаваў хлопчык і паказаў на малады бярэзнік непадалёк ад іх.

— Мне і тут добра, — адказала Таня.

— Там суніцы паспелі.

— Не хачу суніц.

— Зловім вужа. Вось такой даўжыні! — Алік раскінуў рукі ў бакі.

— І вужа не хачу.

— Ты будзеш скакаць назад? — памаўчаўшы, спытаў ён.

Таня асцярожна зірнула на Аліка.

„Вылінялыя шорты, запыленыя ногі. Чорны ад загару, як і ўсе хлопчыкі. І чаго я збаялася? — Яна ўбачыла яго вочы. — Якія доўгія і выгнутыя вейкі! Нібы ў дзяўчынкі..."

— Захачу — і скокну! — задзірліва сказала яна.

— Хадзем у Баравое, у магазін, — прапанаваў Алік. — Мне трэба купіць падручнікі.

„Я ж цяпер не пераскочу назад! А там па дарозе мост!. Здагадаўся?! Які ён... — у Тані і слова адразу не знайшлося. — Які ён... добры! Няўжо?!" Схаваўшы радасць, яна згодна кіўнула галавой і моўчкі пайшла ўздоўж канавы.

— Та-а-ня, ты куды-ы? — паклікалі з таго боку сяброўкі.

— У Баравое, — адказаў за яе Алік.

У полі пры дарозе стаяла старая груша-дзічка.

— Давай узлезем, — прапанаваў Алік.

— Не хачу, — адмовілася Таня.

— Адтуль усё ўбачыш! Нават свой дом! Не верыш?.. Ды ты не бойся, я падтрымаю!

Таня зайздросціла ўсім, хто смела лазіў на дрэвы, садзіўся на галіну, нібы на звычайнае крэсла. Толькі яна, няшчасная баязлівка, заўсёды заставалася на зямлі, суцяшаючы сябе тым, што ніколі не ўпадзе з вышыні і на ўсё жыццё, як палохала яе маці, не зляжа ў ложак.

Марыя Томчук з Дубяжына заваявала трэцяе месца на ваяводскай алімпіядзе рускай мовы. Па беларускай мове ў яе таксама заўсёды пяцёркі. Фота Я. Чэрнякевіч.

— Дзяўчаткі не лазяць па дрэвах. Хіба толькі... — Таня хацела сказаць па-мамінаму: шаляніцы, але сказала: — хіба самыя адважныя.

Тады Алік сам хуценька ўскарабкаўся на дзічку.

— А я бачу твой дом! З коміна ідзе дым, — крыкнуў ён.

— Хлусіш! — засмяялася Таня. — Няма ніякага дыму. І нашага пасёлка адсюль не відаць.

Алік ускарабкаўся на самую высокую галіну і заспяваў:

Огромное небо, огромное небо,
Огромное небо — одно
на двоих.

„Які ў яго прыгожы голас!" — здзівілася дзяўчынка.

* * *

Дома Таня пахвалілася:

— А я на нашым лузе цераз канаву скокнула. Як на крылах усё роўна пераляцела!

— Не выдумляй абы-чаго! — супыніла яе маці.

— Праўда-праўда! Алік пагнаўся з мной. Я перапалохалася. Скок — і на тым беразе!

— Гэты свавольнік не дае табе праходу!.. Заўтра ж пайду да яго бацькоў!

— І зусім ён не свавольнік. Ён такі, як усе хлопчыкі, — запярэчыла Таня. — Толькі вельмі смелы. Я разам з ім у Баравое хадзіла. Ён хацеў, каб я на дзічку ўзлезла... І чаму я так яго баялася, сама не ведаю?

— Знайшла кім захапляцца! — абурылася маці. — Ён цябе навучыць!

— Ну і няхай!

— Што гэта з табою здарылася, не згаварыцца! — здзівілася маці.

— Ну і няхай! — заўпарцілася Таня.

„Маці праўду кажа, — думала Таня. — Мне сапраўды хочацца дзіўнага: зноў пераскочыць канаву. Няхай Алік зноў мяне напалохае".

Але нібы знарок цэлы тыдзень ён не трапляўся Тані на вочы. А Таня ўсё чакала яго. Яна б цяпер з ім пайшла і ў лес вужоў лавіць, і на дзічку б палезла. Таня паўтарала песню, якую ён спяваў на дзічцы, і ёй здавалася, што героі песні — яны з Алікам. Гэта яны на самалёце ўдваіх. Гэта ў іх сапсаваўся матор, а пад імі — горад... Таня засынала і прачыналася з гэтай песняй і з адчуваннем узрушанай радасці.

І вось нарэшце яна зноў сустрэла Аліка. Ён вучыў ездзіць на трохколавым веласіпедзе маленькую дзяўчынку ў ружовай сукенцы.

— Ты па чарзе націскай нагамі на педалі, — ласкава казаў

(Працяг на стар. 10)

ДЛЯ САМЫХ МАЛЕНЬКІХ

Зоя Лабаноўская

ЛЯНІВЫ ЗАЙЧЫК

КАЗКА

Зайчыха рыхтавалася да зімы — хату будавала. Дапамагалі ёй зайчаняты: дошкі цягалі, мох дралі.

— А ты чаму схаваўся? — спытала зайчыха самага маленькага зайчыка.

— Я хачу гуляць!

— З кім жа ты будзеш гуляць? Усе працуюць.

— Знайду з кім! — адказаў зайчык і пабег з дому.

Неўзабаве ён убачыў вавёрку, якая трымала ў лапках грыбок.

— Пагуляй са мной! — папрасіў зайчык.

— Няма ў мяне часу гуляць, — пакрыўдзілася вавёрка. — Трэба грыбы на зіму сушыць.

Пабег зайчык далей.

Недалёка ад рэчкі, у асінніку, сустрэў бабра з бабранятамі.

— Што вы тут робіце? — спытаў зайчык.

— Кару, асінавыя галінкі нарыхтоўваем. Каб зімой не галадаць.

— А мне сумна! Давайце пагуляем трошкі.

— Не мяшай працаваць! — засердаваў бабёр. — У нашай сям'і няма гультаёў.

Пабег зайчык далей.

Бачыць, дзяцел сядзіць на сухастоіне — дупло выдзёўбвае.

— Добрая птушка, пагуляй са мной! — папрасіў зайчык.

— Не магу, шарачок! Палац яшчэ не гатовы, а зіма не за гарамі.

Доўга бегаў зайчык па лесе. Стаміўся, прагаладаўся. Пад самы вечар зваліўся ў воўчую яму. А воўк тут як тут, зубамі шчоўкае:

— Я даўно цябе, гультая, шукаю!

Прапаў бы зайчык, каб не паляўнічыя. Забрахалі недалёка сабакі, воўк спалохаўся і — наўцёкі.

Ледзьве жывы вярнуўся зайчык дамоў. Усю ноч спаў як забіты. А раніцай першы выбег на работу.

— Пабудуем хату, — сказаў ён зайчанятам, — тады і гуляць будзем!

Пятро Сушко

ЧМЯЛЁВА ГУШКАЛКА

Над палянкаю лятаючы,
Верасовы мёд збіраючы,
Прытаміўся
Чмель-бухмацік,
Захацеў
Крыху паспаць ён.
Апусціўся
Чмель на кветку,
Задрамаў там неўпрыкметку.
Ну, а кветачка лагодная
Ціха
Чмеліка пагойдвае.
Сняцца сны яму
Чароўныя,
Сняцца соты,
Мёду поўныя.

ЮНІСЕФ

У 1945 годзе, адразу пасля заканчэння II сусветнай вайны, народы свету стварылі Арганізацыю Аб'яднаных Нацый.

А ў 1946 годзе па прапанове Савецкага Саюза і сацыялістычных краін быў створаны Дзіцячы фонд ААН — для аказання дапамогі дзецям еўрапейскіх краін, якія былі ахвярамі гітлераўскага фашызму. Многія жыхары Польшчы, Чэхаславакіі, Венгрыі, Югаславіі і іншых краін з удзячнасцю ўспамінаюць аб дапамозе ЮНІСЕФ. Дзіцячы фонд дапамог тады выжыць сотням тысяч дзяўчатак і хлапчукоў Еўропы, даваў ім прадукты, адзежу, абутак і іншыя неабходныя рэчы.

Паступова Еўропа адбудоўвалася, станавілася на ногі. Усё менш было еўрапейскіх дзяцей, якія патрабавалі дапамогі. У канцы 40-х — пачатку 50-х гадоў ЮНІСЕФ ужо пачаў дапамагаць дзецям з іншых раёнаў свету — Азіі, Афрыкі, Лацінскай Амерыкі.

Вядома, ЮНІСЕФ не можа вырашыць усіх праблем сучаснага свету. Але дапамога, якую аказвае ЮНІСЕФ, вельмі патрэбна. Як падае статыстыка, у развіваючыхся краінах Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі і сёння яшчэ кожны дзень ад голаду, нэндзы і хвароб памірае 40 тысяч дзяцей!

Барацьба з высокай паміральнасцю дзяцей — гэта адна з галоўных задач ЮНІСЕФ. Толькі ў 1985 годзе, дзякуючы прышчэпкам супраць такіх хвароб, як одра, дыфтэрыт, сухоты і шмат іншых, Дзіцячаму фонду ўдалося выратаваць ад смерці 800 тысяч дзяцей.

Сацыялістычныя краіны вельмі актыўныя дзеячы ў ЮНІСЕФе. Яны аказваюць усебаковую дапамогу ўсім патрабуючым.

У гэтым годзе Дзіцячаму фонду Арганізацыі Аб'яднаных Нацый спаўняецца 40 год.

ПАЗНАЁМІМСЯ

* * *

СССР, 344111, г. Ростов-на Дону, пр. 40-летия Победы, 75/2, кв. 13. Щугорева Валентина. Скончыла шосты клас.

* * *

СССР, 344080, г. Ростов-на-Дону, ул. Российская, 28а, кв. 90. Панюшкиной Светлане. Скончыла шосты клас.

* * *

СССР, 346717, Ростовская обл., Аксайский район, п. Аглос, Лашовой Наташе. Скончыла пяты клас.

* * *

СССР, 346407, Ростовская обл., г. Новочеркасск, ул. Островского, 13. Васильченко Ирине. Перайшла ў сёмы клас.

* * *

СССР, 347340, Ростовская обл., г. Волгодонск, ул. 50-летия СССР, 25, кв. 122. Сорокобаткиной Надежде. 16 год.

* * *

СССР, 301254, Тульская обл., Одоевский район, с. Рылёво, Колосов Сергей. Скончыў сёмы клас.

* * *

СССР, 346503, Ростовская обл., г. Шахты-3, ул. Парковая, 50а, кв. 93. Сухоруковой Ольге. 14 год.

* * *

СССР, 344074, г. Ростов-на-Дону, ул. Абаканская, 20, кв. 14. Борисовой Лене. Скончыла сёмы клас.

* * *

СССР, 344111, г. Ростов-на-Дону, пр. 40-летия Победы, 75/1, кв. 22. Чередниченко Любе. Перайшла ў сёмы клас.

* * *

СССР, 346916, Ростовская обл. г. Новошахтинск, ул. Пичугина, 13/14. Андреевой Наташе. Перайшла ў сёмы клас.

* * *

СССР, Ростовская обл., г. Новошахтинск, ул. Газеты „Правда", 6. Воронова Ольга. 15 год.

* * *

СССР, 346903, Ростовская обл., г. Новошахтинск, ул. Чаадаева 69. Крутилина Елена.

* * *

БССР, 220029, г. Мінск, вул. Кісялёва, 11, кв. 44. Клейн Марына. Перайшла ў чацверты клас.

* * *

СССР, 344111, г. Ростов-на-Дону, проспект 40-летия Победы 73/2, кв. 58. Игноян Ирина. Скончыла 8 клас.

БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ ЗАГАДКІ АБ СВОЙСКІХ ЖЫВЁЛАХ І ПТУШКАХ

1. Пасярод двара стаіць гара, спераду вілы, ззаду мятла.
2. Чатыры татыркі, дзве тапатыркі, сёмы вярцель.
3. Сшыта, злаплена і рубца не знаць.
4. На хляве два дубкі.
5. Семсот свішча, чатыры плешча, два слухае, два нюхае, два паглядае.
6. Лезу, лезу па жалезу на мясную гару.
7. Што гэта за звер, што мае шэсць ног, дзве галавы, адзін хвост?
8. Ідуць чатыры дзяды назад барадамі.
9. Хто не хворы, а ўсё стогне?
10. Мяшчане запішчалі — горад зваліўся.
11. Каля бочкі качаюцца клубочкі.
12. Бочка стогне, а баяры мёд п'юць.

Адгадкі

1-2. Карова. 3. Пярэстая карова. 4. Рогі ў каровы. 5. Конь. 6. Чалавек садзіцца на каня. 7. Чалавек на кані. 8. Конскія капыты. 9. Свіння. 10-12. Свіння і парасяты.

ВЯСЁЛЫ КУТОЧАК

* * *

Сустракае Янка Міколку.
— Што з табою, чаго такі сумны? — пытаецца Янка.
— Ой, ведаеш, прапаў ад учора наш сабака, — адказвае Міколка.
— Дык дай аб'яву ў газету, — раіць Янка.
— Што з таго? — пярэчыць Янка. — Наш сабака чытаць не ўмее.

* * *

— Тата, ці можна з табой пагаварыць у тры вочы? — пытаецца Максімка.
— Чаму ў тры? — дзівіцца тата.
— Адно мусіш закрыць, каб не глядзеў у мой сшытак.

* * *

— Мама, што ты нашаму новаму сабаку пра мяне нагаварыла?
— Чаму?
— Мусіць, ты яму нешта кепскага нагаварыла, што ён на мяне так злосна брахаў.

* * *

— Ці ты не ведаеш, Пеця, чые гэта там карова з цялятамі на нашым лузе ходзяць?
— Чыя карова — не ведаю, а чыё цяля — ведаю!
— Чыё?
— Той каровы.

* * *

— Віця, навошта ў цябе вушы?
— Каб добра бачыў!
— Што ты гаворыш?
— Так. Каб у мяне не было вушэй, шапка ападала б мне на вочы...

* * *

— Скажы, Пецэ, які верш трэба было на сёння вывучыць?
— Верш „Па дарозе ў школу".
— Добра. А калі ты яго вывучыў?
— Па дарозе ў школу.

* * *

Настаўнік тлумачыць вучням перад экскурсіяй, як трэба размяшчацца ў аўтобусе.
— Заўтра раніцай будзе падстаўлены для вас аўтобус з прычэпам. Вучні па дзённіку ад літары А да М займаюць месцы ў аўтобусе, а рэшта вучняў — у прычэпе. Аўтобус ад'едзе дакладна а восьмай. Ёсць пытанні?
— А калі ад'едзе прычэп? — пытаецца малы Коля.

* * *

— Абяцаю з заўтрашняга дня выконваць усе дамашнія заданні, — кажа вучань настаўніку.
— Гэта я ўжо чуў ад цябе шмат разоў.
— Але цяпер я даю цвёрдае слова. Мой дзядуля пайшоў на пенсію!

* * *

— Аня, я бачу ў тваім пакоі павуцінне, — злуецца мама. — Думаю, што ты не будзеш шукаць вінаватых!
— Вядома, мама. Павук не вінаваты, што ўмее плесці такое доўгае і прыгожае павуцінне.

* * *

У лекара:
— Дык што, значыць, вы спалі пры адчыненым акне?
— Так, пане доктар.
— І як вашыя болі — зніклі?
— Болі не, але гадзіннік.

* * *

У школе:
— Ці ёсць да мяне пытанні? — пытаецца настаўніца.
Пецэ ўзнімае руку:
— Ці хутка будзе званок?

* * *

— Коля, што твае сябры зрабілі, калі ты ўпаў у ваду?
— Кінулі за мною мыла.

* * *

Настаўнік:
— Юрка, дзе ты вучыш урокі, дома?
— Так.
— А як доўга? — пытаецца настаўнік.
— Пакуль тата не засне, — адказвае Юрка.

(Працяг са стар. 9)

НУ І НЯХАЙ!..

ён. — І веласіпед сам пакоціцца. Ну яшчэ, яшчэ!..

Ад хвалявання ў Тані застукала сэрца: „Уцячы?.. Падысці?.."

Але ў малой нічога не атрымлівалася. Тады Алік зняў дзяўчынку з сядзення, паставіў на дарогу, сеў сам на яе месца і паехаў. Такі вялікі — і на маленькім трохколавым...

— А, Таня! — гукнуў ён. — А я ў бабулі гасцяваў. Сястрычку прывёз. Павучы яе катацца!

„У Аліка ёсць сястрычка?! І ён такі з ёю пяшчотны! — здзівілася Таня. — Але яна ніколечкі на яго не падобная"...

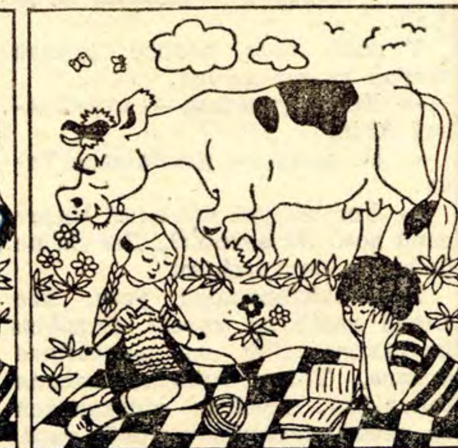
— Як цябе завуць? — спытала Таня ў малой.
— Любачка.
— Колькі ж табе гадоў, Любачка-галубачка?

Малая паказала чатыры растапыраныя пальчыкі на руцэ, а пяты, вялікі, прытуліла да далонькі.

— Паглядзі яе, — сказаў Алік. — А я на хвілінку да Сонькі збегаю. Можаш сама пакатацца.

Заканчэнне ў наст. нумары.

-А-Д-Г-А-Д-А-Н-К-А-

Малюнкі адрозніваюцца дзесяццю дробязямі. Знайдзі адрозненні.

Адрас рэдакцыі: „Зорка" 15-95 Białystok ul. Wesołowskiego 1

Piątek 15 VIII — 8.55 Domator. 9.00 Teleferie najmłodszych. 9.30 Kino Teleferii: „Urwisy z Doliny Młynów". 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „List do redakcji" (2) — prod. bułg. 11.05 Savoir vivre, czyli jak się zachować. 11.25 Janusza Czecza przygody z przyrodą — Bobry (4). 11.50 Z cyklu saga rodzinna — „Ród Kolbergów". 16.50 Program dnia. 16.55 Mieszkać. 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Lato. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 Monitor Rządowy. 20.30 „List do redakcji" (2) — film bułg. 21.25 Żniwa 86. 21.35 DT. 22.00 Zawsze po 21-ej. 22.40 Metronom. 23.40 DT.

Sobota 16 VIII — 8.25 Program dnia. 8.30 Tydzień na działce. 9.00 Kino Teleferii: „Domek na prerii" — prod. USA. 9.40 Piłkarska kadra czeka. 10.05 Film dok. 10.30 DT. 10.40 Stare, nowe, najnowsze. 12.10 W świecie ciszy. 12.40 Warszawski Panteon. 13.05 Za kierownicą. 13.35 Samo zdrowie. 13.50 Morze wokół nas. 14.30 Krzyż Walecznych za odwagę — wojsk. pr. dok. 15.00 DT. 15.05 Antologia dramatu powszechnego: B. Brecht i K. Weill — „Mahagonny". 17.00 Na krawędzi słowa. 17.30 Losowanie Dużego Lotka. 17.40 „Bursztynowy Słowik" — tel. film dok. 18.30 TV Klub Młodych. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 „Zielona kobyła" — franc. film fab. 21.30 Czas. 22.00 Siedem dni na świecie. 22.10 DT. 22.15 Wiadomości sportowe. 22.35 Olsztyńskie noce bluesowe. 23.05 Kino nocne: „Pewnego letniego dnia" — pol. film krym.

Niedziela 17 VIII — 7.00 Alarm przeciwpożarowy trwa. 7.10 TTR — s. II. Zajęcia wakacyjne — Zboża w żywieniu loch. 7.30 TTR s. IV. Zajęcia wakacyjne — Ogródek i sad przydomowy. 7.50 Po gospodarsku. 8.15 Tydzień. 8.55 Program dnia. 9.00 Kino Teleferii: „Wyprawa po złote włosy" — film CSRS. 10.20 A na polach żniwa (1). 10.30 DT. 10.35 „S.O.S. z gór, lasów i łąk". 11.25 A na polach żniwa (2). 11.55 Zawód oficer śledczy (2) — film ZSRR. 13.05 Siedem anten. 13.50 TV Koncert Życzeń. 14.35 A na polach żniwa (3). 15.00 DT. 15.05 „Ptaki Wisły" — tel. film dok. 15.35 A na polach żniwa (4). 16.00 Lato w Studiu 1. 18.20 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Powrót do Edenu" (14) — film austral. 20.50 Pegaz. 21.40 Publicystyka międzynarodowa — „Churchill i Rosjanie". 22.15 Sportowa niedziela. 22.45 Recital Jacka Skubikowskiego. 23.20 DT.

Poniedziałek 18 VIII — 17.10 Program dnia. 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Lato. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 Rozmowa na telefon (1). 20.15 Letni Przegląd Komedii Teatru TV: W. Perzyński — „Strach na wróble". 21.35 Żniwa 86. 21.45 DT. 22.05 Rozmowa na telefon (2). 22.20 „Muzy nocnego stróża" — tel. film dok. 22.45 DT.

Wtorek 19 VIII — 8.55 Domator. 9.00 Teleferie TDC: „Podniebne wakacje". 9.25 Kino Teleferii: „Dżokej Monika" (14) — serial NRD. 10.00 DT. 10.10 Kronika XIII Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży. 10.20 Film dla II zmiany: „Zaginął bez śladu" (4) — serial ang. 11.10 Z myślą o zimie. 11.25 Poradnik domatora. 11.45 Na leżaku i w fotelu: 11.50 Terra „X" — „Niepotrzebni biali bogowie". 17.00 Program dnia. 17.05 Prosty rachunek. 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Lato. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.15 „Zaginął bez śladu" (4) — serial ang. 21.05 DT. 21.25 TV Informator Wydawniczy. 21.40 Zza wachlarza pani Wandy (2) — pr. rozr. 22.55 DT.

Środa 20 VIII — 8.55 Domator. 9.00 Teleferie TDC — Krąg. 9.35 Kino Teleferii: „Dżokej Monika" (15) — serial NRD. 10.00 DT. 10.10 Konika XIII Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży. 10.20 Film dla II zmiany: „Brumteles" — film CSRS. 11.40 Wędkarstwo dla początkujących. 11.50 Zioła, ziółka. 12.00 Zielono nam. 12.15 Gotujemy na urlopie. 12.20 Encyklopedia Tatrzańska — O zbójniku Janosiku (1). 12.35 Z filmoteki Karola Marczaka — Opowieść o kropli wody. 17.10 Program dnia. 17.15 Teleexpress. 17.30 Losowanie Ex. i Super Lotka. 17.40 Studio Lato. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 XXIII Międzynarodowy Festiwal Piosenki — Sopot 86 — Konkurs o Grand Prix cz. 1. 21.30 DT. 21.50 XXIII Międzynarodowy Festiwal Piosenki — Sopot 86 — Konkurs o Grand Prix cz. 2. 23.20 DT.

Czwartek 21 VIII — 8.55 Domator. 9.00 Teleferie: „Don Kiszot z Manczy". 9.50 „O Aniczce, Hubercie i słomianym kapeluszu" — film anim. CSRS. 10.00 DT. 10.10 Kronika XIII Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży. 10.20 Film dla II zmiany. 11.50 Szkoła dla rodziców. 12.05 Dziękuję, nie palę. 12.15 Wakacyjna apteczka. 12.25 Bliżej siebie. 12.40 W kręgu domowego ogniska. 13.05 Historia najbliższa. 16.50 Program dnia. 16.55 „Wyspa Rembezy" — wojsk. pr. hist. 17.15 Teleexpress. 17.30 Studio Lato, w tym Sonda. 19.00 Zajęcza nocka. 19.30 Dziennik. 20.00 XXIII Międzynarodowy Festiwal Piosenki — Sopot 86 cz. 1. 21.30 DT. 21.50 XXIII Międzynarody Festiwal Piosenki — Sopot 86 — cz. 2. 23.20 DT.

Bielsk Podl. Hallo szpicbródka — pol. 18—19. Lekkie obrażenia ciała — węg. 20—21. Zemsta po latach — kanad. 22—24.

Czeremcha Dziecko Rosemary — USA 20. Braterstwo krwi — węg. 27.

Czyże Zuchwały napad — radz. Szachrajki — NRD 20—24.

Hajnówka Chłopak z wesołego miasteczka — NRD 18—20. Eskimosce jest zimno — węg. 21—24.

Michałowo Saint Jack — USA 19—21. Sny i marzenia — pol. 22—24.

Mielnik Miłość, szmaragd i krokodyl — USA 20—24.

Milejczyce Brunet wieczorową porą — pol. Mefisto — węg. 20—24.

Nurzec Tak zaczyna się miłość — czes. 20. Pensja pani Latter — pol. 21—22. Wyjście awaryjne — pol. 23—24.

Orla Podróże pana Kleksa — Cień już niedaleko — pol. 20—24.

Rajsk Inna — pol. Przepraszam, czy tu biją — pol. 20—24.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль новы	Стыль стары	Святы, імянівы		Сонца усх.-зах	Месяц усх.-зах
нядзеля	17	4	Яцка, Мірона	Канстанціна, Яўдокіі	5.21-19.58	19.28-1.16
панядзелак	18	5	Браніслава, Галены	Яўсігнея, Ноны	5.23-19.55	19.57-2.42
аўторак	19	6	Баляслава, Юльяна	*Праабраж. Гасп. Спаса*	5.25-19.53	20.17-4.14
серада	20	7	Бернарда, Сабеслава	Пімена, Марына	5.26-19.51	20.31-5.44
чацвер	21	8	Францішка, Іаанны	Мірона, Леаніда	5.28-19.49	20.43-7.10
пятніца	22	9	Цэзарыя, Тыматэуша	Юльяна, Дзімітрыя	5.30-19.47	20.54-8.31
субота	23	10	Апалінара, Філіпа	Лаўрэнцыя, Рамана	5.31-19.45	21.04-9.50

(Працяг са стар. 3)

КУПАЛЛЕ

паведный дзяўчынай. Наколькі пускаючых вянкі дзяўчат было шмат, то хлопцаў, якія потым асмеліліся вылоўліваць іх, зусім наадварот — нямнога. Таму нічога дзіўнага, што ў гэтым спантанным спаборніцтве некаторыя здабылі аж па некалькі вянкоў. Асаблівыя віншаванні належацца Міраславу Пякарскаму — шэсць вянкоў, Міколу Ваўранюку — чатыры вылаўленыя вянкі.

Потым пачаліся спевы і пацехі, якія працягваліся амаль без перапынку аж да поўдня наступнага дня. Спявалі не толькі песні вясёлыя, не толькі купальская, але і тыя больш сур'ёзныя, задуменныя. Таксама невыпадкова праспявалі стоячы ўсе строфы песні-гімна „Люблю наш край...". ушаноўваючы гэтым самым памяць Канстанцыі Буйло.

Пры нагодзе Купалля прысутныя маглі праглянуць слайды і мінівыстаўку фатаграфій з рэйдаў беларускіх студэнтаў па роднай зямлі. Асноўная частка выстаўкі была прысвечана „Развітанню" ды кравядам з абшару пабудовы вадасховішча „Семянуўка". Выстаўка цікавая і непаўторная як сваёй формай. так і каментарыямі паасобных фатаграфій. Наступнага дня, у нядзелю, усе раз'ехаліся да сваіх хат, абавязкаў, занятказў.

Ну, што ж, думаю, што першае Купалле нашых студэнтаў. поўнае ўражанняў і новых светлых надзей, не будзе апошнім. Дык да сустрэчы праз год.

Юрка Ляшчынскі

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

З вандровак „Бацькаўшчыны" ● Абаронца і дзяцч ● Пеленгатары дружбы ● Весткі з БССР ● Новае ў Дубічах ● Алесь Барскі на Купаллі ў Грушках, а Віктар Рудчык з візітам у жонкі героя ● На шляху гадоў — Вялікае змаганне і суседская грызня ● Малінніцкая спартакіяда ● „Зорка" ● Новыя кнігі „белавежцаў" ● Як нараўчанкі спявалі ў Нарве ● Аўрора раіць, што рабіць, каб было добра ● У беларускім фальклоры — маладая пара за вясельным сталом, а ў беларускай кухні — бульбяныя пампушкі ● Клятчатка (блоннік) — карысная яна для здароўя ці не? ● У сонніку: калі сніцца дзяўчына, драбіна і іншае ● Слухаем і спяваем „Што за месяц, што за ясны" ● Гумар

ГАДАВІНЫ

125 гадоў таму назад

22.8.1861 нар. беларускі акцёр, рэжысёр, дзеяч тэатра Ігнат Буйніцкі (пам. 22.9.1917 г.). Стварыў у 1907 г. беларускі аматарскі тэатр, які з 1910 г. стаў прафесіянальным, наведваў з пастаноўкамі гарады і мястэчкі Беларусі, выступаў у Вільні, Пецярбурзе, Варшаве. Кіраваў тэатрам, утрымліваў яго, выконваў розныя ролі ў пастаноўках. Быў адным з заснавальнікаў беларускага тэатра.

80 гадоў таму назад

21.8.1906 г. нар. беларускі пісьменнік Макар Паслядовіч, літаратурную працу пачаў у 1924 г., першы зборнік апавяданняў „Зруйнаваныя межы" (1930). аўтар раманаў „Паўстанне" (1940), „Святло над Ліпскам" (1952), аповесцей, апавяданняў, п'ес, шмат напісаў для дзяцей і моладзі.

55 гадоў таму назад

21.8.1931 г. нар. беларускі літаратуразнавец Юлія Канэ, аўтар манаграфій пра жыццё і творчасць Янкі Брыля (1964). артыкулаў пра В. Быкава, І. Пташнікава і іншых беларускіх пісьменнікаў.

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217 1922 132

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018 24325 151 6787

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

515. Члены гуртка БГКТ пры Ваяводскім саюзе сельскагаспадарчых кааператываў. Прадпрыемства ў Гайнаўцы — 3300 зл.
516. Удзельнікі фэстына ў Літвінавічах — 633 зл.
517. Гурток міліцыйных сем'яў пры Управе ўнутраных спраў у Гайнаўцы — 1000 зл.
518. Вучнёўскае самакіраванне Пачатковай школы ў Іванках гм. Нарва. — 1000 зл.
519. Канстанцін Пятэльскі (Гайнаўка) — 245 зл.

Дзякуем.

Паведамляем таксама, што цэнтры збірання экспанатаў для музея знаходзяцца ў наступных месцах:

у Пачатковай школе ў Рыбаках, гміна Міхалова,
у будынку былога ПЗГС у Гайнаўцы,
у клубе БГКТ у Бельску, вуліца Міцкевіча 50/54,
у клубе БГКТ у Гайнаўцы, вуліца Вызвалення 6,
у Гмінным камітэце ПАРП у Мілейчыцах,
у Саколцы вуліца Варынскага 1,
у ГП БГКТ у Беластоку вуліца Варшаўская 11.

Чакаем экспанатаў або інфармацыі аб месцы іх знаходжання.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6.
Тэлефон 28-89.

Ніва

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Георгій Валкавыцкі (галоўны рэдактар), Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхал Хмялеўскі, Яніна Чэрнякевіч, Ала Чэчуга (сакратар рэдакцыі), Сакрат Яновіч (тэхнічны рэдактар).

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
„Niwa"
ul Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe. 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1

Druk Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. 104 zł; półr. 208 zł; rocznej 416 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach;
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów:
   - osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
   - osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch"
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 23, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
- do dnia 10 listopada na I kwartał, I półrocze roku następnego oraz cały rok następny,
- do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bieżącego

Zam. 1264/86 r. Nakład 3.400 egz. R-3

СЛУХАЙЦЕ І СПЯВАЙЦЕ

Змяшчаем словы песні, якую вы пачуеце ў беларускай перадачы па Беластоцкаму радыё ў суботу 16 жніўня а 18-й гадзіне.

БЕЛАРУСКАЯ ТАНЦАВАЛЬНАЯ

Танцавалі мы гапак, танцавалі рускую,
Паглядзіце зараз як скачам беларускую.

Прыпеў:

Туп, туп, чаравік, не лянiся;
Туды-сюды, чаравік, павярніся.

Дзяўчынка Надзейка
Ў круг ідзі хуценька,
Патанцуй-ка на памосце,
Будуць рады нашы госці.

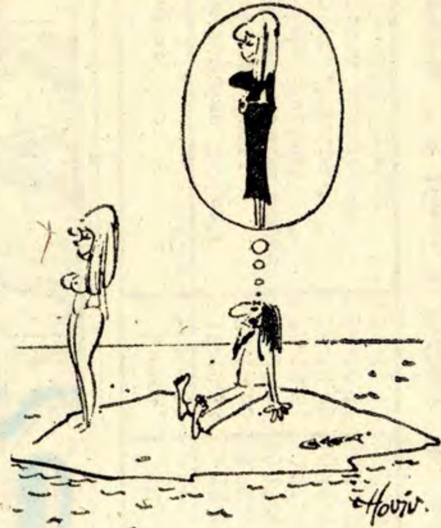
Прыпеў.

На Палессі стук ды звон,
Гэта грае наш Лявон,
З Юрачкай да нас ідзе,
Мікітку з сабой вядзе.

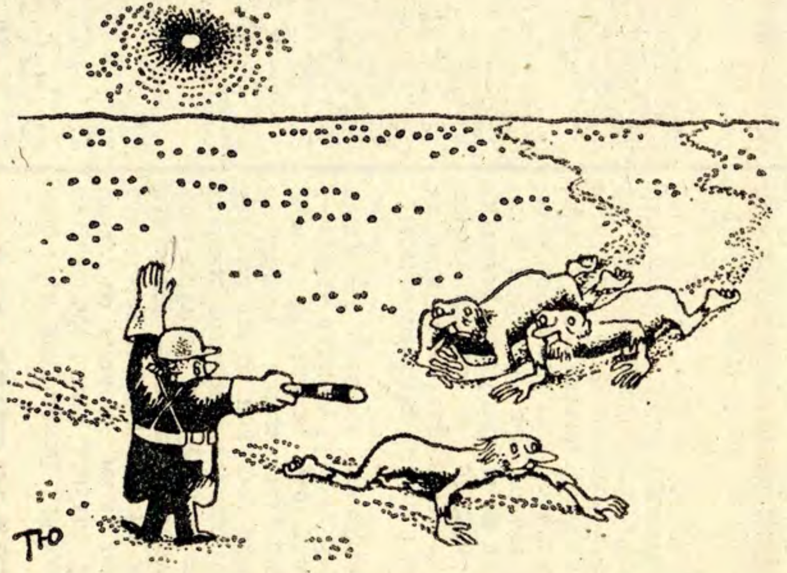
Прыпеў.

Усе сабраліся, ну давайце
Дружна танцы пачынайце,
Трэба ўсім на свеце знаць,
Як мы можам танцаваць.

Прыпеў.

НІЎКА

ЗМЯКЧАЮЧАЯ АКАЛІЧНАСЦЬ

Суддзя пытае ў падсуднага:

— Навошта вы пабілі гэтага чалавека пасля таго, як укралі ў яго кашалёк?

— Бо ў тым кашальку не аказалася ніводнага граша, — адказвае падсудны.

ЦЯРПЛІВЫ

— Голай авечкі не астрыжэш.

— Пачакаю, пакуль абрасце.

ПАСПРАБУЙ

— Кінь за сабою — знойдзеш перад сабою.

— Ты кінь, а я пагляджу.

СПАРТЫЎНЫ БЕГ

Сустрэліся нейк дзед Мікіта з дзедам Мітрафанам. Разам працавалі, разам і на пенсію пайшлі. Селі на лавачку, размаўляюць. Аж бачаць: бяжыць нейкі дзядзька.

— Во глядзі, Мікіта, таксама чалавек немалады, а спартыўным бегам займаецца, — звярнуўся да Мікіты Мітрафан.

— Ды якім там спартыўным бегам? Гэта Сцепанідзін муж дадому бяжыць самагонны апарат хаваць, а то, кажуць, міліцыя ў вёсцы.

ЁН І ЯНА

— Шчыра кажучы, мне вельмі хочацца з табою пасварыцца...

— Добра, але для гэтага нам неабходна спачатку памірыцца.

Перамог у спрэчцы: пераяжыў тых, з кім спрачаўся.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Іван, ты не змог бы пазычыць мне трыста чырвонцаў?

— І навошта ж табе такія грошы?

— Ды хачу раз і назаўсёды разлічыцца з даўгамі.

*

Англічане гуляюць у гольф. Адзін доўга прыцэльваецца і ніяк не можа ўдарыць.

— Я сёння няўпэўнены ў сабе, — быццам апраўдваючыся, гаворыць ён. — Баюся, што не траплю, — там жа стаіць мая жонка.

— Так, — згаджаецца другі, — з такой адлегласці цяжка трапіць.

*

Ідуць здымкі фільма з жыцця старажытнага Рыма. У час адной са сцэн рэжысёр прыкмячае ў акцёра на руцэ гадзіннік.

— Неадкладна зніміце свой гадзіннік! — крычыць ён яму ў мегафон.

— Нічога страшнага, — адказвае акцёр. — У мяне цыферблат з рымскімі лічбамі.

КАТОВА СЦІПЛАСЦЬ

— Я малака прасіць не стану, — Кот мяўкаў, ліжучы смятану.

П. Перац

З „Весніка Задрыпоніі"

ШЛЯХ ДА СЛАВЫ

З вялікім поспехам у гор. Даўску прайшлі выступленні ілюзіяніста Мустадовіча. Ён літаральна пакарыў гледачоў маніпуляцыямі рук. „А дык пачынаў у нас звычайным прадаўцом", — уздыхаў загадчык магазіна І. Гуртовіч, які сядзеў у першым радзе.

БАНТОН

Уключаючы транзістар дома, на вуліцы, у грамадскім транспарце, на пляжы, старайцеся дабіцца максімальнага гуку. Хай усе ведаюць, якую цудоўную прадукцыю выпускаюць нашы радыёзаводы.

— Гаварыла, не ці: ужо не памятаеш, што ў нашай машыне матор ззаду...

Курʼёзы

АКАДЭМІЯ ХЛУСНІ

У Гасконіі, гістарычнай вобласці Францыі, ёсць невялічкае, але досыць вядомае сяло Манкраба. Вядомае ж яно тым, што тут з 1748 года існуе гэтак званая „Акадэмія хлусні". Дэвіз „акадэмікаў": „Хлусіць так, каб бэлькі гнуліся".

Штогод у першую нядзелю жніўня там праходзіць чарговы конкурс найвынаходлівых ілгуноў з розных краін. Перад пачаткам конкурсу яны прысягаюць: „Гаварыць толькі хлусню, чыстую хлусню, нічога апрача хлусні!" Напрыклад, што ў Манкраба казлы — сапраўдныя арыстакраты, і што адзін асабліва інтэлігентны казёл зрабіў тое, што не ўдалося зрабіць вучоным заолагам і мікрабіёлагам — вынайшоў штучнае апладненне...

УЛІЧВАЮЧЫ ПАТРЭБЫ

Каб прывабіць кліентаў, кіраўніцтва банка „Каламбія трэст" у амерыканскім штаце Пенсільванія звярнулася да новага, хоць і не такога ўжо і нечаканага, як на тамашнія звычкі, спосабу: віцэ-прэзідэнт банка Чарльз Бішоп заявіў, што найактыўнейшым кліентам будуць бясплатна даваць вінтоўкі і пісталеты. Для гэтага, напрыклад, каб атрымаць у падарунку аўтаматычную вінтоўку, трэба пакласці ў банк 1310 долараў тэрмінам на 5 год.

Чым менш у чалавека думак, тым больш у яго аднадумцаў.